

KOMMENTAR TIL TOLLTARIFFENS INNLEDENDE BESTEMMELSER § 11
(OPPDATERT: 08. JULI 2005)

Innholdsfortegnelse

Forord:.....	2
I. Innledning:	3
II. Generelt om tollplikten og valg av tollsats.....	5
III Tollfrihet.....	8
§ 11 nr. 1 – deler/inventar i fartøyer:	8
§ 11 nr. 2 – deler/redskap/inventar berget til landet:	10
§ 11 nr.3 – deler/redskaper/inventar i luftfartøyer:	11
§ 11 nr. 4 – proviant/fornødenheter i fartøyer:.....	13
§11 nr. 5 – proviant/fornødenheter i luftfartøyer:	16
§ 11 nr. 6 – matvarer mv. i restaurantvogner:	17
§ 11 nr.7 – fornødenheter i andre rutegående transportmidler:.....	19
§ 11 nr. 9 – varer til ambassader og konsulater mv.:	19
§ 11 nr. 10 – reiseutstyr mv. medbrakt av reisende:	21
§ 11 nr. 11 – klær/reiseutstyr tilhørt avdøde personer:	25
§ 11 nr. 12 – flyttegods:	25
§ 11 nr. 13 – arvegods:.....	27
§ 11 nr. 14 – premier/brudeutstyr/bryllupsgaver/gavesendinger mv.:	28
§ 11 nr. 15 – vareprøver/mønstre/reklamemateriell mv.:.....	32
§ 11 nr. 16 – emballasje om varer:.....	34
§ 11 nr. 17 – tomemballasje fra tollager:	35
§ 11 nr. 19 – lastepaller:.....	36
§ 11 nr. 20 – ventilasjonskanaler mv. ved transport:	37
§ 11 nr. 21 – bakkeutstyr/undervisningsmaterieell til sivil luftfart:.....	37
§ 11 nr. 22 – luftfartøyer/deler mv. til sivil luftfart:.....	38
§ 11 nr. 23 – gjeninnførsel i uforandret stand:	39
§ 11 nr. 24 – varer ødelagt før fortolling:.....	40
§ 11 nr. 25 – petroleumsprodukter og varer fra fangst og fiske:.....	41
§ 11 nr. 26 – varer direkte til Svalbard eller Jan Mayen:	43
§ 11 nr. 27 – varer innført fra Svalbard eller Jan Mayen:	44
§ 11 nr. 28 – gaver mv. for krigsfanger:.....	45
§ 11 nr. 29 – varer innført av grensebefolkningen:	45
§ 11 nr. 30 – innsatsvarer ved bygging mv. av skip:.....	47
§ 11 nr. 31 – varer til vitenskapelig bruk:	47
§ 11 nr. 32 – utskiftbare former og maskinverktøy:.....	48
§ 11 nr. 33 – landbruksvarer til teknisk bruk:	48

KOMMENTAR TIL TOLLTARIFFENS INNLEDENDE BESTEMMELSER § 11

Forord:

Et prioritert område for Tollvesenet var ifølge strategiplanen for 2001-2004 ”modernisering, forenkling, formidling og kvalitetssikring av regelverk og prosedyrer”, herunder å sørge for at regelverk og rettskilder er enkelt tilgjengelig og oppdaterte til enhver tid for etatens ansatte, og at tilsvarende, tilpasset tilbud finnes tilgjengelig for eksterne brukere. Informasjon om regelverket på toll- og avgiftsområdet var av vesentlig betydning dersom vi skulle nå dette målet. Utarbeidelse av kommentarhefter var i perioden også et av satsingsområdene til Tollvesenet.

Toll - og avgiftsdirektoratet utarbeidet derfor en fullstendig kommentar til tolltariffens innledende bestemmelser §§ 11 - 24. Av ressurs hensyn valgte direktoratet å dele opp fremstillingen i fire deler, § 11, § 12, §§ 13 - 15 og §§ 16 - 24. Det vises generelt til fremstillingen i de tre øvrige kommentarheftene.

Dette kommentarheftet gir i begrenset utstrekning enkeltkommentarer til underliggende forskrifter som er hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser.

Kommentarheftet vil også være tilgjengelig på Internett på www.toll.no.

Kommentarheftet er nå ajourført og gitt enkelte tilleggskommentarer. Toll - og avgiftsdirektoratet vil fortsatt oppfordre brukerne av kommentarheftet til å gi tilbakemeldinger på innhold, struktur og lignende, slik at fremtidige ajourføringer kan ta hensyn til de problemstillinger som er mest mulig relevante i den daglige praktisering av regelverket.

Oslo, juli 2005.

Marit Wiig
toll- og avgiftsdirektør

I. Innledning:

1. Tolltariffen, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, er en del av Stortingets årlige tollvedtak. Dette vedtak gjelder for ett år av gangen, jf. Grunnlovens § 75 a. Vedtaket blir utformet formelt slik at kun endringene framgår. For øvrig gis den til enhver tid gjeldende tolltariff med innledende bestemmelser, forlenget gyldighet for kommende års budsjettermin.

2. Det ble foretatt en fullstendig teknisk omarbeidelse av tolltariffens innledende bestemmelser ved det forslag som ble fremsatt i St.prp. nr. 65 om nye innledende bestemmelser i tolltariffen (1965-66). På side 3 uttaler Finansdepartementet at det i kapittel III er samlet tollfrihetsbestemmelser som allerede finnes, bestemmelser som blir praktisert uten uttrykkelig hjemmel, samt nye bestemmelser som ble praktisert av de øvrige nordiske land på dagjeldende tidspunkt.

Finansdepartementets utforming av bestemmelsene i St.prp. nr. 65 (1965-66) er i hovedsak basert på en innstilling avgitt den 9. mai 1962 fra komiteen til revisjon av tollovgivningen (Tollovkomiteen). Tollovkomiteen avga i sin innstilling generelle uttalelser på sidene 10-11 og 61-62. Det fremgår her at Tollovkomiteens mandat var begrenset til en teknisk revisjon, og at man derfor har søkt å finne frem til en mer oversiktlig og systematisk oppbygging av bestemmelsene, og at foreldet stoff er foreslått tatt ut. Tollovkomiteen har videre lagt stor vekt på utredningen som er avgitt i juli 1959 fra det nordiske tollekspertutvalg (Tollekspertutvalget). Dette ekspertutvalget hadde fått i oppdrag å utarbeide felles nordiske bestemmelser om tolltekniske og tolladministrative spørsmål, men de forslag som fremkom vedrørende tollfrihet og tollrefusjon, var iflg. Tollovkomiteen i samsvar med den allerede etablerte praksis i Norge på daværende tidspunkt.

På side 90 flg. i Tollovkomiteens innstilling fremgår en del kommentarer av materiell art i forhold til de nye bestemmelser. I St.prp. nr. 65 (1965-66) fremgår at Finansdepartementet i hovedsak har lagt til grunn Tollovkomiteens forslag til nye innledende bestemmelser, men at det også er tatt hensyn til nye konvensjoner på tollområdet som Norge har tiltrådt. De nye omarbeidede bestemmelser ble vedtatt av Stortinget den 24. mai 1966, og iverksatt med virkning fra 1. januar 1967.

Når det gjelder forarbeider til någjeldende innledende bestemmelser til tolltariffen, vises det også til senere endringer av dette regelsett inntatt i de forskjellige stortingsproposisjoner for det enkelte år.

3. Ved kgl.res. av 16. desember 1966 ble de nylig vedtatte innledende bestemmelser i hovedsak delegert fra Kongen til Finansdepartementet. Ved brev av 28. desember 1966, ble det foretatt en videredelegering av denne myndighet til Toll- og avgiftsdirektoratet. I delegasjonsvedtaket ble det gjort unntak for Finansdepartementets forskriftskompetanse etter § 11 nr. 9 og 10 og § 12, samt § 18 hva angår fastsettelse av minstebeløp for tilbakebetaling av toll.

Tollvesenet er forvaltningsmyndighet når det gjelder tolltariffens innledende bestemmelser, jf. tolloven § 9, unntatt §§ 5 og 6 som er delegert til landbruksmyndighetene, jf. kgl.res. av 30. juni 1995 nr. 600.

4. Når det gjelder EU-retten fremgår de materielle regler om tollplikt, samt unntak fra denne, av rådsforordning nr. 918/83 av 28. mars 1983 med senere endringer.

5. Når det gjelder spørsmålet om det skal beregnes merverdiavgift ved innførsel av varer for de

tilfeller som reguleres av tib. § 11, fremgår dette av forskrift nr. 12 til merverdiavgiftsloven av 12. desember 1975 nr. 2 (forskrift 12), § 4 første ledd, som gir tib. § 11 nr. 1-20 og nr. 24-29, tilsvarende anvendelse.

Det vises i denne sammenheng også til særreglene i forskrift 12 § 5 nr. 15 bokstav e (flyttegods), og § 5 annet ledd (gjeninnførsel).

Forutsetningen for å drøfte om de faktiske forhold tilsier et toll- eller merverdiavgiftsfritak ved innførselen, er at det foreligger en generell tollplikt etter tib. §§ 1 og 2, eller merverdiavgiftsplikt etter mval. § 62 jf. § 1, på de varer som innføres til Norge.

Varebegrepet i toll. § 1 nr. 2 (*"enhver ting som behandles som vare etter tolltariffen"*), er imidlertid forskjellig fra det tilsvarende begrep i mval. § 2, jf. § 62 første ledd. Når det gjelder merverdiavgiften ved innførsel av varer, er varebegrepet i merverdiavgiftsloven avgjørende.

Forkortelser som benyttes i kommentarheftet:

tib - tolltariffens innledende bestemmelser

toll. - lov om toll (tolloven) av 10. juni 1966 nr. 5

mval. - lov om merverdiavgift av 19. juni 1966 nr. 66

Merverdiavgiftshåndboken – kommentar til merverdiavgiftsloven av 19. juni 1969 nr. 66, utgitt av Skattedirektoratet, og bl.a. publisert under www.skatteetaten.no.

forskrift 12 - forskrift (nr. 12) om beregning og oppkreving av merverdiavgift ved innførsel av varer av 12. desember 1975 nr. 2

tollovforskriften - forskrift av 15. desember 1967 nr. 8962

reisegodsforskriften - forskrift om toll- og avgiftsfri innførsel og forenklet fortolling av reisegods av 10. januar 2003 nr. 32.

Tollovkomiteen - innstilling avgitt den 9. mai 1962 fra en komite til revisjon av tollovgivningen.

Tollekspertutvalget - utredning avgitt 6. juli 1959 fra et nordisk tollekspertutvalg i forbindelse med utredningen om et felles nordisk marked.

SKD meld. – Skattedirektoratets meldinger.

II. Generelt om tollplikten og valg av tollsats.

Tollplikten ved innførsel av varer til Norge, fremgår av tib. §§ 1 og 2 nr. 1 og 2, som har flg. ordlyd:

”§ 1: Ved inn- og utførsel av varer skal det svares toll og avgifter til statskassen i samsvar med de bestemmelser som er gitt nedenfor.”

”§ 2 nr. 1: Når ikke noe annet er uttrykkelig hjemlet i lov eller i disse bestemmelser, skal det ved innførsel av varer svares toll i samsvar med tolltariffens satser og anmerkninger.

§ 2 nr. 2: Toll skal svares av

a. utenlandske varer for så vidt varene innføres for å nyttes eller forbrukes her i landet.

b. innenlandske varer såfremt det ved utførselen til utlandet er tilstått tilbakebetaling av toll for vedkommende varer.”

Begrepet **vare** er definert i toll. § 1 nr. 2 til *” enhver ting som behandles som vare etter tolltariffen.”*

Begrepet **innførsel** er ikke definert verken i tolltariffen eller tolloven, men gjeldende forvaltningspraksis legger til grunn at begrepet omfatter handlinger hvorved varen bringes fysisk til norsk tollområde. **Norsk tollområde** er i toll. § 1 nr. 1 definert til *”det norske fastland og alt område innenfor territorialgrensen.”*

Utformingen av § 1 forutsetter at norsk tollområde er klart definert og viser til de bestemmelser som er *”gitt nedenfor”*, dvs. i henhold til øvrige bestemmelser i tib. Sammen med regelen i tib. § 2 nr. 1 angis at all innførsel av varer til Norge i prinsippet er tollpliktig, det såkalte tollbelastningsprinsippet.

Også norskproduserte eller tidligere fortollede varer kan være tollpliktig etter tib. § 1 når de innføres til norsk tollområde, for eksempel dersom de har vært undergitt reparasjon eller bearbeiding i utlandet, jf. spesialbestemmelsen i tib. § 17 nr. 1 og 2. Imidlertid vil det ved gjeninnførsel av varer som regel foreligge fritak for toll etter reglene i tib. § 11 nr. 23 (gjeninnførsel av varer i uforandret stand).

Etter gjeldende tolltariffs innledende bestemmelser er det kun toll og lageravgift etter tib. § 26 som oppkreves ved innførsel, jf. toll § 9 første ledd jf. toll. § 1 nr. 4, hvor begrepet toll er definert til *”toll og avgifter som oppkreves i henhold til tolltariffens innledende bestemmelser.”*

Øvrige avgifter til det offentlige som påløper ved innførsel eller utførsel, oppkreves med hjemmel i toll. § 9 andre ledd, jf. toll. § 1 nr. 5.

Bestemmelsen i § 2 nr. 1 angir at det ved innførsel skal svares toll, og at tollsatsene i tolltariffen skal anvendes. Det er uten betydning om det er innførsel til offentlig eller privat bruk eller til næringsvirksomhet. Ordlyden tar for øvrig høyde for at det kan finnes tollfritak som er hjemlet i annen lovgivning.

Bestemmelsen i § 2 nr. 2 a presiserer at ufortollede varer skal svare toll dersom de skal **nyttes** eller **forbrukes** her i landet. Forutsetningen er altså at varer som kun transporteres over norsk tollområde eller oppbevares her i landet en periode, ikke skal belastes med toll. Varer som eksempelvis innføres for reparasjon eller bearbeiding i Norge og senere gjenutførsel, er tollpliktig og det er derfor nødvendig med et tollfritak i tib. § 14 nr. 10 for å unngå tollbelastning i slike tilfeller. Varer som innføres kun for å **bli tilintetgjort**, kan derimot ikke anses å være innført for å bli benyttet eller

forbrukt i Norge. Begrepet tilintetgjørelse er for øvrig benyttet i tib. §§ 15 og 22, og forutsetter at varen blir gjort ubrukelig for ethvert formål i Norge, d.v.s. at det er tilintetgjørelsen i selv som er målet for innførselen av varen.

§ 2 nr. 2 b inneholder en regel om at dersom det ved utførsel av en tidligere fortollet vare er tilstått tollrefusjon, skal varen ved gjeninnførsel anses å være i ufortollet stand og tollpliktig i forhold til tollbelastningsprinsippet.

Med hensyn til hvilken tollsats som skal benyttes ved fortollingen, har lovgiver i tib. § 2 nr. 7 gitt generelle regler om dette.

tib. § 2 nr. 7 har flg. ordlyd:

”Toll skal svares etter de tollsatser som gjelder på det tidspunkt en fullstendig utfylt tolldeklarasjon er mottatt av tollvesenet.

Dersom innførte varer er tillatt utlevert vareeieren eller hans representant til disponering som angitt i tolldeklarasjonen eller bestemt av tollvesenet uten at endelig fortolling har funnet sted, skal toll svares etter de satser som gjaldt på utleveringstidspunktet.

For ulovlig innførte varer (smugling), skal det svares toll etter de satser som gjaldt på innførselstidspunktet.

For varer benyttet i strid med gitt tillatelse eller disponert ulovlig over på annen måte, svares toll etter de satser som gjaldt da den ulovlige disponeringen tok til. Tollsatsen kan imidlertid ikke være lavere enn den som ville komme til anvendelse ved lovlige opptreden overfor tollvesenet. For ulovlig disponering ved midlertidig innførsel etter § 13 og 14, skal toll svares etter de satser som gjaldt på utleveringstidspunktet.”

Denne bestemmelsen ble omarbeidet med virkning fra 1. januar 2000, jf. forarbeidene inntatt i St.prp.nr. 1 (1999-2000), side 108. Intensjonen med bestemmelsen er å skape notoritet i forhold til å fastlegge et bestemt tidspunkt for den tollsats som skal anvendes ved fortolling.

Ad. første ledd:

Det framgår av St.prp.nr. 65 om tollavgifter (1965-66), side 2, at det var behov for en klar regel for å fastslå det avgjørende tidspunkt for tollsatsen som skal anvendes ved fortollingen. Flere aktuelle tidspunkter var blitt drøftet under lovarbeidet, bl.a. innførselstidspunktet, tidspunktet for innleveringen av tolldeklarasjonen, fortollingstidspunktet, bestillingstidspunktet for varen, mv.

Lovgiver valgte å la hovedregelen være fortollingstidspunktet, et standpunkt som var i samsvar med dagjeldende forvaltningspraksis. Bestemmelsen i § 2 nr. 7 ble utformet før tolldeklarering over linje ble innført. I Ot.prp.nr. 45 (96-97) om endring av tolloven, er det nærmere redegjort for bruk av elektronisk datautveksling ved tolldeklarering over linje.

Bestemmelsen i første ledd legger til grunn tidspunktet når tolldeklarasjonen mottas i Tollvesenets elektroniske fortollingssystem (TVINN-systemet), og at denne har et slikt innhold formelt og materielt (”fullstendig utfylt”), at Tollvesenet kan godta den på grunnlag av de kontroller som må gjøres manuelt eller elektronisk. Når tolldeklarasjonen teknisk har gått gjennom den såkalte inputkontrollen i TVINN, hvor det formelle ved deklarasjonen blir kontrollert, og hvor tariffing og tollsatser fastsettes, anses dette som det avgjørende tidspunkt i forhold til bestemmelsen.

Ad. andre ledd:

Forvaltningspraksis legger til grunn at bestemmelsen kommer til anvendelse bl.a. på midlertidig innførsel i medhold av tib.§§ 13 og 14. Ved midlertidig innførsel etter §§ 13 og 14 får vareeieren i en bestemt tidsperiode lov til å disponere over varen midlertidig til bestemte formål i Norge, uten at endelig fortolling må foretas.

Med ”utleveringstidspunktet” i denne forbindelse, menes det tidspunkt da Tollvesenet har innvilget tillatelse til midlertidig bruk i Norge. Dersom vareeieren senere ønsker å omdisponere varen til andre formål, for eksempel salg eller utleie i Norge, må det foretas en fortolling hvor tollsatsene som gjaldt på utleveringstidspunktet skal anvendes.

Ved endringen i 1999 ble det inntatt en presisering i § 2 nr. 7 fjerde ledd, siste punktum, om at det ved ulovlig disponering i disse tilfellene, skal legges til grunn de tollsatter som gjaldt på utleveringstidspunktet. I St.prp. nr. 1 (1999-2000) uttales det at begrunnelsen for denne endringen, var at enkelte vareeiere hadde oppnådd en uberettiget fordel ved at tollsatsen hadde gått ned i tidsrommet mellom tillatelse til midlertidig innførsel, og den ulovlige disponeringen startet. Regelen vil imidlertid også gjelde selv om tollsatsen skulle ha gått opp i det nevnte tidsrom.

Ad. tredje ledd:

Her er det varens faktiske innførsel som er det avgjørende tidspunkt, jf. St.prp.nr. 1 om tollavgifter (1989-90) side 6. Utformingen av denne regel ble foretatt i 1989, og ble ikke endret i 1999.

Ad. fjerde ledd:

Første punktum kom inn i paragrafen i 1990, se St.prp.nr. 1 om tollavgifter (1989-90), og var iflg.uttalelsene i proposisjonen ment å skulle anvendes i tilfelle hvor det forelå ulovlig disponering etter innførselen til Norge, bl.a. i flg. tilfelle:

- Brudd på vilkår som gjelder for midlertidig innførsel etter §§13 og 14.
- Forpassede eller transitterte varer blir ikke brakt fram til bestemmelsestollstedet.
- Brudd på vilkår som gjelder for tollager, for eksempel direktekjøringsordningen, jf. tollovsforskriftens pkt. 7.3.3.

Bestemmelsen i fjerde ledd, første punktum, var ikke problematisk før det tollbaserte vernet på landbruksvarer ble innført. Tidligere var tollsatsene stabile og ble i hovedsak kun endret ved hvert årsskifte, og satsene ble vanligvis satt ned. Ved innføringen av det tollbaserte vern på landbruksvarer, ble endringstakten i tollsatsene dramatisk endret.

Dette viste seg å få uheldige konsekvenser ved praktiseringen av bestemmelsen på grunn av at enkelte firmaer påberopte seg ulovlige handlinger for å oppnå en lavere tollsats. I et konkret tilfelle hvor varens tollsats var økt betydelig fra innførselen fant sted til fortolling ble foretatt, hadde vareeieren benyttet seg av direktekjøringsordningen og påberopte seg at varene ulovlig var blitt tatt i bruk før fortolling. Det ble så anført at ordlyden i § 2 nr. 7 fjerde ledd, første punktum, derved var direkte anvendelig.

For å presisere at slike tilfeller ikke kunne godtas, fikk derfor fjerde ledd ett nytt andre punktum i 1999, hvorefter det ble bestemt at tollsatsen ikke skulle være lavere enn den som ville vært oppnådd ved en lovlig opptreden overfor Tollvesenet.

III Tollfrihet

§ 11 (diverse tollfritak):

"Fritatt for toll ved innførselen er ":

§ 11 nr. 1 – deler/inventar i fartøyer:

"Deler og inventargjenstander til fartøyer når de innføres med fartøy og beholdes til bruk om bord i det samme fartøy som de ble innført hit til landet med. Tollfriheten gjelder likevel ikke for slike varer innført med lystfartøyer."

Denne bestemmelse erstattet tidligere § 2 sjette ledd, bokstav a, ved endringen i 1966, og ordlyden har siden ikke vært endret.

1. Objektene for fritak er **deler** og **inventargjenstander**, og tollfritak for selve fartøyet reguleres derfor ikke av denne bestemmelse.

Når det gjelder inventargjenstander, hadde tidligere bestemmelse (før 1.1.67) flg. ordlyd:

"Skipsinventar, hvorunder kahytts-, kabyss-, og liknende inventar, for så vidt det med hensyn til beskaffenhet og mengde skjønnes passende og forblir til bruk for det samme fartøy som det ble brakt hit til landet med."

Også i någjeldene bestemmelse må det innfortolkes et krav til de inventargjenstander som tas ombord i fartøyer, hva som anses passende under hensyntagen til beskaffenhet og mengde. Dette krav må også innfortolkes i forhold til begrepet **deler** som kom inn i bestemmelsen i 1966.

Ordene inventargjenstander og deler har et snevrere meningsinnhold enn begrepet varer, og disse må først og fremst tolkes ut fra hva som er vanlig språkbruk. Det mest typiske for deler er reservedelslager av forskjellig art (for eksempel deler til motoren) til vedkommende fartøy.

Inventargjenstander henspiller på alt av fastmonterte og løse deler som skal forbli om bord, for eksempel messeutstyr, tauverk, lyskastere, mv. Det avgjørende kriterium er imidlertid hva som anses passende for angjeldende fartøy, og hvordan det er hensiktsmessig å ha det utstyrt for driften i det enkelte tilfelle. Varer anskaffet til privat bruk av mannskapet selv og som oppbevares om bord mens arbeidsforholdet varer, vil her falle utenfor bestemmelsens anvendelsesområde.

2. Tollovskomiteen hadde foreslått at også **redskaper** skulle være fritatt, men departementet fulgte ikke opp dette forslaget, og begrunnet dette standpunkt med hensynet til den innenlandske produksjon av fiskeredskaper og fiskeredskapsmonopolet. Innførsel av fiskeutstyr som garn, nøter eller trål vil således falle utenfor dette tollfritaket.

Lov av 13. februar 1953 om Norges Fiskeredskapsimport (enerett for innførsel av varer for bruk og fremstilling av fiskeredskaper) er nå opphevet ved lov av 20. mai 1988, jf. Ot.prp. nr. 86 (1986-87).

I en konkret sak har Toll- og avgiftsdirektoratet i denne forbindelse vurdert en innkjøpt trålvire, og lagt avgjørende vekt på dens funksjon om bord i fartøyet. I forhold til selve trålen, som måtte anses som et fiskeredskap i forhold til bestemmelsen, ble trålviren i den angjeldende sak betraktet som en del av vinsjen (del av det faste driftsutstyr ombord), som ikke hadde noen funksjon uten denne. Det var klarlagt og ble forutsatt ved avgjørelsen at trålviren skulle forbli om bord i fartøyet uansett

hvilket fiske som ble drevet fra fartøyet. For øvrig vil også vilkåret om at varene skal **beholdes til bruk om bord** i fartøyet, innebære at fiskeredskaper i hovedsak vil falle utenfor bestemmelsens anvendelsesområde.

3. En grensedragnin g må også foretas i forhold til **drivstoff** til fartøyet, som ikke anses å ligge innenfor en naturlig forståelse av begrepene deler og inventargjenstander. For å oppnå et tollfritak etter tolltariffens innledende bestemmelser for denne type varer, kan det være aktuelt å vurdere eksempelvis tib. § 11 nr. 4, hvor det videre begrep ”fornødenheter” er brukt, jf. nedenfor.

4. Når det gjelder begrepet **fartøyer**, er det ikke foretatt noen avgrensning mot **norske** fartøyer, som også må anses å ha rett til fritak på linje med utenlandske fartøyer. Det er på dette punkt ingen uttalelser i forarbeidene som tyder på at norske fartøyer ikke skulle omfattes av dette fritak. Dette gjelder uansett om fartøyet for eksempel kun skal brukes til fiske i norsk territorialfarvann, eller kun til godstransport i innenriks trafikk. Tollfritaket gjelder også **militære** fartøyer.

Begrepet fartøy er bl.a. definert i toll. § 1 nr. 9 (*”ethvert transportmiddel som kan brukes til transport til vanns”*), men det er ikke gitt noen avgrensning i tib. § 11 nr. 1 i forhold til type fartøyer, for eksempel fiske-, transport- eller cruise-fartøyer.

Innførsel av de nevnte varer om bord i **lystfartøyer**, faller imidlertid utenfor tollfritaket, ved den uttrykkelige bestemmelse som er inntatt i siste punktum.

Angjeldende varer medbrakt om bord i **luftfartøyer** innrømmes tollfritak på tilsvarende måte, jf. regelen i tib. § 11 nr. 3.

5. De angjeldende varer må **innføres med** fartøyet, og særskilte ettersendinger av deler og gjenstander, vil derfor medføre at § 11 nr. 1 ikke er anvendelig. Tollfritaket som iflg. ordlyden gjelder ved innførselen, omfatter også tilfeller av **gjeninnførsel** av deler og inventargjenstander som følger med fartøyet og som skal forbli om bord, ved retur tilbake til Norge.

Dersom selve fartøyet eller **separate** deler og inventargjenstander til et fartøy utføres for å bli bearbeidet eller reparert, må imidlertid særreglene om reparasjon og bearbeiding i tib. § 17 nr. 1 og 2 (tollnedsettelse) komme til anvendelse på denne situasjonen da betingelsene for tollfritak i § 11 nr. 1 ikke er oppfylt.

6. Når det gjelder **merverdiavgiften**, er avgiftsfritaket for selve **fartøyet** lovregulert ved fritaksbestemmelsene i mval. § 63 første ledd, jf. mval. § 17 nr. 1 og 2. Disse avgiftsunntak gjelder imidlertid i hovedsak utøvelse av næringsvirksomhet, noe som har sammenheng med det forhold at det skal gjelde et tilsvarende merverdiavgiftsfritak ved innførsel som ved innenlands omsetning.

Når det gjelder det tilhørende merverdiavgiftsfritak for inventargjenstander og deler i henhold til forskrift 12 § 4 første ledd, er dette knyttet direkte til tollfritaket i tib. § 11 nr. 1. Her vil det for eksempel måtte beregnes merverdiavgift ved innførsel av **fiskeredskaper**, men næringsdrivende fiskere vil normalt ha et tilsvarende fradrag for inngående avgift i avgiftsoppgjøret med staten.

§ 11 nr. 2 – deler/redskaper/inventar berget til landet:

”Deler, redskaper og inventargjenstander som berges til landet og har tilhørt forulykket fartøy, eller som berges fra fartøy strandet ved den norske kyst, eller som har tilhørt norsk fartøy som er strandet eller lovlig kjent sjødyktig utenfor tollområdet og som innføres av fartøyets reder eller assurandør.”

Denne bestemmelse erstattet tidligere § 2 sjette ledd, bokstav b, ved endringen i 1966, og ordlyden har siden ikke vært endret.

1. Her er det i motsetning til under nr. 1 også gitt fritak for redskaper. Det vesentligste element i bestemmelsen er kravet om en eller annen form for **bergingssituasjon** for de objekter som er nevnt. Fritaket gjelder imidlertid ikke eventuell **last** som blir berget til land i Norge, jf. St.prp. nr. 65 (1965-66) side 3.

Forskjellen fra § 11 nr. 1 er at det gis fritak for de angjeldende varer til tross for at det nødvendigvis ikke ankommer noe fartøy med varene om bord, og at det heller ikke er noe krav om at objektene skal tas om bord i et fartøy etter at en eventuell reparasjon er gjennomført, innenfor eller utenfor norsk tollområde.

Det bør ikke ha noen praktisk betydning hvilket fartøy som står for bergingen eller transporten av varene inn til norsk tollområde. For øvrig vises det til tilsvarende problemstillinger som er tatt opp ovenfor vedr. § 11 nr. 1 hva angår begrepene deler, redskaper, inventargjenstander, mv.

2. Bestemmelsen omhandler for det første berging til Norge av de angjeldende varer fra et **forulykket** fartøy (norsk eller utenlandsk) utenfor eller i norske kystområder. Fartøyet vil i disse tilfellene være forlist (sunket eller på annen måte ødelagt).

Videre omhandler bestemmelsen de angjeldende varer fra **strandet** fartøy (norsk eller utenlandsk) i norske kystområder, samt varer fra **norske** fartøyer som har strandet eller er lovlig kjent sjødyktig utenfor tollområdet, og som innføres av den norske reder eller assurandøren av fartøyet. Fartøyet er i disse tilfellene ikke gått ned, men må berges og repareres før det blir sjødyktig for vanlig fart.

Etter sin ordlyd omfatter bestemmelsen deler, redskaper og inventargjenstander som stammer fra alle typer fartøyer, herunder lystfartøyer, næringsfartøyer, fartøyer brukt i det offentlige, herunder til militært bruk, mv.

3. Når det gjelder spørsmålet om hva som skal anses som et **norsk fartøy** i denne forbindelse, vil dette for det første omfatte fartøyer som er registrert i det ordinære norske skipsregister, jf. sjøloven av 24. juni 1994 nr. 39 § 11 andre ledd, jf. også § 1 som inneholder nasjonalitetsvilkårene. Det sentrale moment i denne sammenheng går i hovedsak på hvilket eierforhold som norske borgere og selskaper, mv. har til fartøyet.

Når det gjelder fartøy som er registrert i norsk internasjonalt skipsregister etter lov av 12. juni 1987 nr. 48 (nisloven), har Finansdepartementet den 8. september 1989 avgitt en uttalelse om grensedragningen mellom utenlandske skip og norske skip i utenriks fart i relasjon til forskrift nr. 24 til merverdiavgiftsloven, av 23. februar 1970 nr. 1. Uttalelsen er inntatt i SKD meld. Av. 21/89 av 5. oktober 1989. Finansdepartementet legger her avgjørende vekt på hvilke registreringsvilkår som gjelder i nisloven § 1.

Konklusjonen i uttalelsen er at skip som registreres etter nisloven § 1 første ledd nr. 1 og nr. 2 bokstav a og b, skal anses som norske, mens skip som registreres etter nisloven § 1 første ledd nr. 3, skal anses som utenlandske.

Den samme grensedragningsmåte må også kunne legges til grunn når det gjelder tolkningen av det tilsvarende begrep i tolltariffens innledende bestemmelser.

Fartøyer eid av det norske Forsvaret, vil også måtte anses som norske fartøyer i denne relasjon.

§ 11 nr. 3 – deler/redskaper/inventar i luftfartøyer:

”Bestemmelsene i nr. 1 og 2 gjøres i den utstrekning de passer også gjeldende for luftfartøyer”.

1. Tib. § 11 nr. 3 ble foreslått av Tollovskomiteen som en ny bestemmelse redigert i samsvar med Tolleksperutvalgets forslag, med flg. ordlyd:

”Fritatt for toll ved innførselen er... deler, redskaper og inventargjenstander som berges fra forulykket luftfartøy eller som har tilhørt norsk luftfartøy forulykket utenfor tollområdet og som innføres av luftfartøyets eier eller assurandør.”

I St.prp.nr. 65 (1965-66) side 3, gir Finansdepartementet bestemmelsen en forenklet ordlyd, hvoretter de to foregående punkter skal anvendes i den utstrekning de passer også for luftfartøyer. Om § 11 nr. 3 passer for luftfartøyer, må det således tas standpunkt til i de enkelte saker som oppstår i praksis.

Hensikten med bestemmelsen er imidlertid å stille fartøyer og luftfartøyer likt når det gjelder de konkrete fritak for deler, redskaper, inventargjenstander, mv, som er nevnt i nr. 1 og 2. Luftfartøyer til **fritidsbruk** vil derfor ikke nyte godt av fritaket for deler og inventargjenstander nevnt i § 11 nr. 1, på samme måte som lystfartøyer. For øvrig omfatter § 11 nr. 3 både **sivile og militære** luftfartøyer.

I St.prp. nr. 65 (1965-66) nevnes fritak for innførsel av deler, mv., fra luftfartøyer som blir kjent flyedyktige i utlandet, som eksempel på hva som reguleres av § 11 nr. 3.

Når det gjelder spørsmålet om hva som er et **norsk luftfartøy**, vises det til art. 17 i overenskomst om internasjonal **sivil** luftfart (Chicago-konvensjonen) av 7. desember 1944, inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 424, som uttaler at *”luftfartøyer har den stats nasjonalitet hvori de er registrert.”*

Reglene om registrering i det norske luftfartøyregister, fremgår av luftfartsloven av 11. juni 1993 nr. 101, kapittel III, hvor det i § 3-2 bl.a. uttales at et luftfartøy bare kan bli registrert når det har norsk eier.

I art. 24 i konvensjonen uttales videre bl.a. flg. :

*”Brenselstoffer, smørelje, reservedeler, vanlig utstyr og reiseformødenheter som finnes om bord i en kontraherende stats luftfartøy ved ankomst til en annen kontraherende stats territorium, og som fremdeles er om bord ved avreisen fra vedkommende stat, skal fritas for tollavgifter,.....
Reservedeler og utstyr som innføres til en kontraherende stats territorium for å installeres eller*

benyttes i et i internasjonal luftfart innsatt luftfartøy hjemmehørende i en annen kontraherende stat, skal unntas fra tollavgifter, forutsatt at det er forenlig med vedkommende stats bestemmelser, som kan foreskrive at omhandlede gjenstander skal være underlagt tolloppsyn og kontroll.”

Norge har fulgt opp Chicago-konvensjonen og senere inngåtte traktater på området, jf. kommentarene nedenfor under § 11 nr. 22.

2. Når det gjelder **sivil luftfart** (som må avgrenses mot militær luftfart), og aktiviteter som har tilknytning til slik virksomhet, er det vedtatt flere bestemmelser som gir toll- og merverdiavgiftsfritak for innførsel av luftfartøyer, deler, flyplassutstyr mv. Reglene er ikke sammenfallende og er tildels overlappende hva angår anvendelsesområde. For oversiktens skyld skal det i det følgende gis en **summarisk oppstilling** over de respektive bestemmelsers anvendelsesområde både når det gjelder toll og merverdiavgift:

2.1. Selve luftfartøyet med tilhørende tilbehør og utstyr.

Tollfritaket fremgår av tib. § 11 nr. 22, som gjelder fly brukt både til privat bruk og i næringsvirksomhet. (Flyet er også tollfritt etter tolltariffens kapittel 88.)

Merverdiavgiftsfritaket fremgår av mval. § 63, jf. § 17 nr.1 bokstav c. Fritaket er knyttet til utøvelse av yrkesmessig luftfartsvirksomhet. Hva som menes med disse begreper, fremgår av Ot.prp. nr. 32 (1972-73), side 13. Det vises for øvrig på dette punkt til kommentarene under avsnitt IV punkt 7.3. i kommentarheftet om merverdiavgift ved innførsel.

2.2. Deler, tilbehør, og utstyr til luftfartøy.

Tollfritaket fremgår av tib. § 11 nr. 3 (jf. § 11 nr. 1 hvor vilkåret er at innførselen av deler og utstyr skjer sammen med fartøyet og forblir om bord), og av tib. § 11 nr. 22, hvor innførselen av deler mv. kan skje i egen sending uten at selve flyet ankommer norsk tollområde.

Merverdiavgiftsfritaket fremgår av forskrift 12 § 4 første ledd, og delvis av forskrift 12 § 5 nr. 14 (reservedeler og fornødenheter), men det er ikke fullt ut samsvar mellom toll- og merverdiavgiftsfritakene, bl.a. på grunn av at tib. § 11 nr. 22 ikke er tatt med i oppregningen i forskrift 12 § 4 første ledd.

Videre er det gitt tollfritak for innførsel av reservedeler, instrumenter mv. til luftfartøyer, når varene innføres av norske eller utenlandske flyselskaper som driver rute- eller charterflyging med gods eller passasjerer på utlandet, jf. diverse rundskriv til Tollvesenet (se særlig rundskrivet av 4. mai 1972 A 43). Dette regelverket er behandlet i eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70 punkt 2.26 og 3.26.

2.3. Reparasjon, vedlikehold og ombygging av fly i utlandet.

Spesialbestemmelsen for toll fremgår av de generelle regler for gjeninnførsel etter reparasjon og bearbeiding i utlandet (tollnedsettelse), inntatt i tib. § 17 nr. 1 og 2.

Spesialbestemmelsen for merverdiavgift ved innførsel av varer fremgår av mval. § 63 første ledd, andre punktum, jf. § 17 nr. 2, som kun gjelder fly som brukes i yrkesmessig luftfartsvirksomhet, jf. kommentarene ovenfor under punkt 2.1. For fly som ikke benyttes i yrkesmessig luftfartsvirksomhet, reguleres gjeninnførselen av de generelle regler for gjeninnførsel etter reparasjon/bearbeiding i mval § 62 tredje ledd.

2.4. Proviant og fornødenheter innført i luftfartøy.

Tollfritaket fremgår av tib. § 11 nr. 5, som gir tib. § 11 nr. 4 tilsvarende anvendelse ("*på tilsvarende betingelser som nevnt under nr. 4*"). Se for øvrig kommentarene nedenfor til denne bestemmelse.

Merverdiavgiftsfritaket fremgår av forskrift 12 § 4 første ledd, og delvis av § 5 nr. 14 (fornødenheter).

2.5. Innførsel til midlertidig bruk av private luftfartøyer som ikke er registrert i Norge.

Tollfritaket fremgår av tib. § 13 nr. 5, som er gitt tilsvarende anvendelse også for merverdiavgiften ved forskrift 12 § 4 første ledd.

Luftfartøyet må ikke være registrert i tollområdet, og det må innføres av personer som har fast oppholdssted i utlandet. Siste del av ordlyden "eller som for øvrig er gitt anledning til slik innførsel", ble tatt inn i 1992 for å samkjøre reglene om bosted med reglene i forskrift om toll- og avgiftsfri innførsel av utenlandsk registrert motorvogn til midlertidig bruk i Norge av 20. juni 1991 nr. 381 §§ 3 og 4. (Se for øvrig kommentarene til tib. § 13 nr. 5 i eget kommentarhefte.)

2.6. Bakkeutstyr og undervisningsmaterieell til sivil luftfart.

Tollfritaket fremgår av tib. § 11 nr. 21. Ved en forskriftsendring i 1984 ble dagjeldende merverdiavgiftsfritak opphevet.

2.7. Flysimulatorer inklusive deler og komponenter til disse.

Tollfritaket fremgår av tib. § 11 nr. 22. Merverdiavgiftsfritaket fremgår av forskrift 12 § 5 nr. 20. (Fritak for toll og merverdiavgift gjelder kun sivil luftfart. Militære fly holdes utenfor.)

(Det vises for øvrig generelt til gjennomgangen av de ovennevnte bestemmelser under kommentarene nedenfor, og i øvrige kommentarhefter om de aktuelle bestemmelser utgitt av Toll- og avgiftsdirektoratet.)

§ 11 nr. 4 – proviant/fornødenheter i fartøyer:

"Proviant og fornødenheter som fartøy bringer med til tollområdet og som er bestemt til bruk om bord under fartøyets reise til og fra tollområdet og under opphold der.

Tollfriheten gjelder bare for de mengder tollvesenet finner passende i forhold til fartøyets art, besetningens størrelse, antall passasjerer samt reisens art og oppholdets varighet.

Tollfriheten opphører når fartøyet går over i innenriks fart eller blir liggende i tollområdet i lengre tid. Når mannskapet oppholder seg i land mens et fartøy blir satt i stand, kan tollvesenet utlevere tollfritt slike mengder av den medbrakte proviant som anses nødvendig til mannskapets bruk. Slik tollfri utlevering kan ikke strekke seg ut over et tidsrom av 30 dager.

Tollvesenet kan fastsette nærmere vilkår for tollfriheten. Bestemmelsene i første ledd får i den utstrekning Kongen måtte bestemme tilsvarende anvendelse på norske orlogsfartøyer som kommer fra utlandet".

Denne bestemmelse erstattet deler av tidligere § 2 sjette ledd, bokstav c, ved endringen i 1966. Setningen "Tollvesenet kan fastsette nærmere vilkår for tollfriheten" i siste ledd, ble tilføyd i 1973. For øvrig er bestemmelsen lik den som ble vedtatt i 1966.

1. Tollfritaket gjelder proviant og fornødenheter som et fartøy bringer med seg til norsk tollområde. Ordet ”fornødenheter” er også brukt i forskrift 12 § 5 nr. 14 som gjelder fly, hvor det er tilføyd ”herunder cabinutstyr samt servicevarer,” som også kan være retningsgivende ved tolkningen av dette begrep i tib. § 11 nr. 4.

Begrepet proviant omfatter mat- og drikkevarer herunder også tobakksvarer og alkohol, mens fornødenheter har et videre og mer uspesifisert innhold. Bl.a. må forbruksvarer som drivstoff, smøreolje, vaske- og rensedmidler, brensel, mv., gå inn under sistnevnte begrep. Ordet fornødenheter må i tvilstilfelle relatere seg til hva som er nødvendig for fartøyets normale drift, jf. fremstillingen om dette vilkåret ovenfor under § 11 nr. 1 i forhold til begrepet inventargjenstander og deler.

2. Varene må være beregnet til bruk om bord under fartøyets reise til og fra tollområdet og under opphold der. Siste del av setningen henspeiler på strekningen fra norsk territorialgrense frem til bestemmelsesstedet i Norge og retur ut av tollområdet, jf. definisjonen av begrepet ”tollområdet” i toll. § 1 nr. 1. Dersom fartøyet skal levere last flere steder i Norge, innebærer dette at det må gis fritak etter bestemmelsen inntil fartøyet har reist ut av tollområdet etter levering av varer på siste leveringssted. Det er imidlertid Tollvesenet som bestemmer hvilke mengder som skal kunne forbrukes om bord i dette tidsrommet, jf. reglene som er gjennomgått nedenfor under punkt 4.

Dersom det derimot tas om bord last i Norge som skal transporteres til annet sted i Norge, anses fartøyet i prinsippet å ha gått over i innenriks fart, med den følge at tollfritaket faller bort, jf. tredje ledd.

Til bruk for mannskapet under **opphold i land mens reparasjoner mv. blir utført**, kan Tollvesenet tillate bruk av den **medbrakte proviant** i et tidsrom av inntil 30 dager etter ankomsttidspunktet, jf. tredje ledd.

Tollfriheten bortfaller når fartøyet går over i innenriks fart, eller blir liggende i tollområdet i lengre tid, jf. tredje ledd, første punktum. Når det gjelder spørsmålet om hva det enkelte besetningsmedlem for øvrig (utover det de forbruker av proviant i næringsvirksomheten om bord i fartøyet) kan bringe med seg av varer i land i Norge til personlig bruk, vil det være bestemmelsen om ”transportpersonale” i reisegodsforskriftens § 4 siste ledd, som kommer til anvendelse.

Fritidsfartøyer som ankommer norsk tollområde anses å gå over i en form for innenriks fart og innenlands forbruk ved ankomsten, og det er derfor ikke adgang til å forbruke varer om bord i slike fartøyer toll- og avgiftsfritt i norsk tollområde, uten at et konkret fritak foreligger. Begrunnelsen for dette er at fartøyet og personene om bord er i en reisendesituasjon, som må anses uttømmende regulert i reisegodsforskriften (hjemlet i tib. § 11 nr. 10), og som gir spesialbestemmelser for denne type situasjoner. Se også kommentarene nedenfor vedr. lystfartøyer.

Dersom ikke varene kan medtas etter reisegodsforskriftens fritaksbestemmelser, må varene som medbringes om bord fortolles, dersom de skal forbrukes i norsk tollområde. Tib. § 11 nr. 4 gjelder følgelig for fartøyer brukt i næringsvirksomhet.

Etterforsyning av fabrikkskip med toll- og avgiftsfrie varer under midlertidig opphold i tollområdet, har vært gitt i enkelte tilfelle av Finansdepartementet i medhold av **tib. § 12**. Dette gjelder i hovedsak **tobakk og diverse andre varer** som ikke er medbrakt i fartøyet ved ankomst

Norge, og således er tib. § 11 nr. 4 ikke direkte anvendelig. De tildelte varer har i denne forbindelse blitt særskilt innført fra utlandet til bruk spesielt for angjeldende fartøy, eller tatt ut fra tollager i Norge. Tildelingen til denne type fartøyer med hjemmel tib § 12, har også vært foretatt utover fristen på 30 dager i § 11 nr. 4. Det vises til kommentarene til vedtakene på dette området, inntatt i eget kommentarhefte om tib § 12 og mval. § 70 punkt 2.36 og 3.36.

3. Ordlyden i bestemmelsen skiller ikke mellom **norske** og **utenlandske** fartøyer som ankommer tollområdet. Det er således fartøyets fart og drift som er avgjørende for fritaket, ikke hvilken nasjonalitet fartøyet har.

4. Etter annet ledd tilligger det Tollvesenet å ta stilling til hvilke **mengder** som skal kunne medbringes i ubeskattet stand til bruk om bord. Tollvesenet kan også **fastsette nærmere vilkår** for tollfriheten etter § 11 nr. 4 siste ledd.

Toll- og avgiftsdirektoratet har med hjemmel i § 11 nr. 4 fastsatt forskrift av 5. november 1986 nr. 2057, som inneholder en nærmere regulering av hvordan **medbrakt proviant** skal behandles. Forskriftens § 1 angir at bl.a. brennevin, vin, tobakksvarer og sigarettpapir, går inn under begrepet proviant i denne relasjon.

Forskriften gir regler for toll- og avgiftsfri bruk og oppbevaring av proviant, men omfatter i henhold til § 1 ikke lystfartøyer, turistfartøyer, norske marinefartøyer, og norske fiske og fangstfartøyer, da de nevnte fartøystyper er regulert av andre bestemmelser. **Utenlandske fiske og fangstfartøyer** reguleres således av forskriften, når det gjelder forbruk om bord.

Da lystfartøyer er unntatt fra forskriften, er det fartøyer som driver næringsvirksomhet av forskjellige slag som kommer inn under forskriftens regler.

Når det gjelder **norske marinefartøyer** vises det til Toll- og avgiftsdirektoratets forskrifter av 18. desember 1970 nr. 20 punkt 6 og 7 som er gitt med hjemmel i § 11 nr. 4, siste ledd.

Adgangen til bruk av ufortollet proviant som er medbrakt fra utlandet, faller iflg. punkt 6 bort, straks fartøyet er kommet tilbake til norsk territorialfarvann etter utenlandstokt.

Forskriftens punkt 7, gir særbestemmelser om hva befal og mannskap kan **forbruke om bord** etter ankomst norsk tollområde.

Finansdepartementets forskrift av 30. august 1978 nr. 1 ga tidligere særbestemmelser i forhold til reisegodsforskriftens regler for hva befal og mannskap kunne **medbringe** toll- og avgiftsfritt tilbake til Norge. Disse bestemmelsene ble opphevet ved ikrafttreddelsen av ny reisegodsforskrift i 2003.

Når det gjelder **lystfartøyer**, har Toll- og avgiftsdirektoratet gitt forskrift av 15. april 1985 nr. 847 om innførsel av **reiseutstyr og varer** ombord i slike fartøyer. Etter forskriftens § 1 skal lystfartøyer foruten private fritidsfartøyer, også omfatte yrkesfartøyer som tidvis brukes til fritidsformål.

I forskriftens § 2 er det fastsatt at proviant og reiseutstyr mv. kan innføres toll- og avgiftsfritt i samme omfang som gjelder for vanlige reisende etter reisegodsforskriftens regler. Dette gjelder både norske og utenlandske lystfartøyer. Uansett om en vare kan karakteriseres som proviant eller fornødenheter til et fritidsfartøy, vil reglene i reisegodsforskriften være avgjørende for det som kan medbringes toll- og avgiftsfritt til norsk tollområde om bord i slike fartøyer. For drivstoff finnes bl.a. en spesialbestemmelse i reisegodsforskriftens § 4 fjerde ledd, hvoretter det kan medbringes drivstoff toll- og avgiftsfritt i de normale drivstofftanker, dog maksimalt 600 liter.

Lystfartøyer kan ikke som næringsfartøyer, medbringe varer toll- og avgiftsfritt til norsk tollområde som eget rettssubjekt til forbruk om bord, jf. kommentarene ovenfor.

Etter forskriftens § 4 skal varer som ikke kan innføres toll- og avgiftsfritt, fortolles eller legges inn på lager, eventuelt gjenutføres til utlandet.

Etter forskriftens § 5 er det innført en særskilt **refusjonsordning** for de varer som slike fartøyer må fortolle, dersom Tollvesenet attesterer at varene er gjenutført til utlandet med det samme fartøy.

Når det gjelder **turistfartøyer** vil passasjerene om bord være reisende når de går i land i Norge, mens mannskapet må følge reglene om transportpersonale i reisegodsforskriftens § 4 siste ledd. Med hensyn til forbruk om bord i fartøyet, vil dette være næringsfartøyer. Forutsatt at de ikke går over i innenriks fart (jf. § 11 nr. 4 tredje ledd), eksisterer det ingen begrensninger fastsatt i form av forskrifter for denne type fartøyer. Som utgangspunkt gjelder regelen i § 11 nr. 4 første ledd, som bl.a. ikke har noen bestemt tidsbegrensning for opphold i tollområdet for denne type næringsfartøyer, men andre ledd kan anvendes av Tollvesenet i enkelttilfeller, dersom det skulle være nødvendig å fastsette nærmere mengdebegrensninger.

Det vises for øvrig til rundskriv til Tollvesenet av 25. mai 1982 (82.12.04.), hvor det bl.a. er fastsatt særskilte forenklete prosedyrebestemmelser for denne type fartøyer.

Finansdepartementet har med hjemmel i tib. § 12 og mval. § 70 gitt toll- og avgiftsfritak for tildeling av proviant mv. til turistfartøyer som tar opp utenlandske passasjerer som ankommer med fly til havn i Norge for rundtur langs den norske kyst og retur samme vei tilbake til avgangshavnen, og deretter fly ut av norsk tollområde (den såkalte snuhavnordningen). Det vises til kommentarene til dette fritak i eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70 punkt 2.28 og 3.28.

Når det gjelder **norske fiske og fangstfartøyer**, vil mannskapet kunne medbringe varer i henhold til reisegodsforskriftens § 4 siste ledd.

Proviant til forbruk om bord i fartøyet i norsk tollområde, må imidlertid fortolles ved ankomsten til Norge, dersom varene er innkjøpt i utlandet og av den grunn er i ufortollet stand.

5. Utenlandske marinefartøyer og statsskip anses etter folkeretten som utenlandsk territorium, og bestemmelsen i § 11 nr. 4 gjelder derfor ikke for varer som medbringes til norsk tollområde om bord i denne type fartøyer.

§11 nr. 5 – proviant/fornødenheter i luftfartøyer:

”Proviant og fornødenheter som luftfartøyer bringer med til tollområdet på tilsvarende betingelser som nevnt under nr. 4”.

Innledningsvis vises det til den summariske oversikt ovenfor under § 11 nr. 3, over forskjellige situasjoner av innførsler av varer til bruk innen sivil luftfart.

1. Her er bestemmelsen i § 11 nr. 4 når det gjelder **proviant** og **fornødenheter** gjort gjeldende for luftfartøyer som bringer med angjeldende varer til bruk om bord. Det er imidlertid ikke utformet

noen konkret forskrift når det gjelder de nærmere detaljer om hvilke mengder m.v. som kan medbringes utover ordlyden i § 11 nr. 4.

Kriteriene på dette punkt må vurderes av Tollvesenet i hvert enkelt tilfelle i forhold til *”hva som anses passende i forhold til luftfartøyets art, besetningens størrelse, antall passasjerer samt reisens art og oppholdets varighet”*.

Tollvesenet må således anvende ordlyden i § 11 nr. 4 tilsvarende så langt den passer hensett til at dette gjelder aktiviteten til luftfartøyer, hvor oppbevaring, forsegling, mv. både om bord og utenfor luftfartøyet, må underkastes Tollvesenets særskilte kontroll og angivelser, hensyntatt forholdene i det enkelte tilfelle.

En viss begrensning når det gjelder tilpasningen til reglene i § 11 nr. 4, ligger i at ordlyden i § 11 nr. 5 viser til de betingelser som er gitt i nr. 4, og ikke til de forskrifter som er utformet med hjemmel i sistnevnte fullmaktsbestemmelse. De angjeldende forskrifters ordlyd (gjennomgått ovenfor under kommentarene til tib. § 11 nr. 4) er da også meget klart rettet inn på å regulere virksomhet som utøves med fartøyer. Virksomhet med luftfartøyer vil da ikke uten videre bli regulert av reglene i de angjeldende forskrifter, men i realiteten vil disse forskriftene under enhver omstendighet, i liten grad være aktuelle å anvende på luftfartøyer.

2. Ankomst med private luftfartøyer hvor utgangspunktet for anvendelsen er fritidsbruk, vil på samme måte som anført ovenfor under § 11 nr. 4 måtte betraktes som en reisendesituasjon, hvor reisegodsforskriftens regler er anvendelig.

Reglene for transportpersonale i reisegodsforskriftens § 4 siste ledd, vil imidlertid uansett være anvendelig for flymannskapet. Derimot finnes det ingen bestemmelse tilsvarende for fly som reisegodsforskriftens § 4 fjerde ledd. Her vil dog artikkel 24 i Chicago-konvensjonen (se kommentarene til konvensjonen ovenfor under § 11 nr. 3), gi tollfritak for brenselstoffer, smøreolje, reservedeler, vanlig utstyr og reisefornødenheter som finnes om bord i et utenlandsk luftfartøy ved ankomst, og som bringes med om bord ved avreisen fra Norge.

Konvensjonen gir altså fritak for de angjeldende varer selv om det er et luftfartøy til **fritidsbruk**, men forutsetningen er at varene medbringes ved utreise fra tollområdet, og varene må oppbevares under Tollvesenets kontroll mens luftfartøyet befinner seg i Norge.

3. Når det gjelder luftfartøyer brukt i næring, vises det i tillegg til diverse rundskriv til Tollvesenet (se særlig rundskrivet av 4. mai 1972), som er kommentert ovenfor under § 11 nr. 3, se spesielt punkt 2.2. i den summariske oversikten. Rundskrivene gir bl.a. tollfritak for **fornødenheter** til fly i utenriksfart, og overlapper således bestemmelsen i § 11 nr. 5 på dette området.

§ 11 nr. 6 – matvarer mv. i restaurantvogner:

”Matvarer, ikke-alkoholholdige drikkevarer, øl, vin og tobakkvarer som medføres i restaurantvogner med jernbanetog fra utlandet. Kongen fastsetter nærmere regler for de tollfrie kvanta og nødvendige kontrollbestemmelser”.

Denne bestemmelsen erstatter tidligere § 2 sjette ledd bokstav k, som ble vedtatt av Stortinget i

1961, jf. St.prp. nr. 1 (1961-62), og ble overført til de nye innledende bestemmelser i 1966. Det er ikke utferdiget forskriftsbestemmelser med hjemmel i fullmakten som fremgår av andre punktum.

1. Bestemmelsen forutsetter at det utformes nærmere regler om kvanta og kontroll, jf. de tilsvarende regler av denne karakter som er utformet for fartøyer, jf. punkt 4 i kommentarene ovenfor til § 11 nr. 4.

Vareomfanget som kan medbringes tollfritt, ble fastsatt i 1961 med grunnlag i en rekommendasjon fra WCO (tidligere CCC (Tollsamarbeidsrådet)). I St. prp. nr. 1 (1961-62) side 1, uttaler Finansdepartementet flg. om dette:

”På 16. sesjon for Tollsamarbeidsrådet i Brussel ble det vedtatt en rekommendasjon, datert 16. juni 1960, om tollbehandlingen av visse varer som restaurantvogner etc. i internasjonale ekspressstog medfører. Det anbefales her at medlemslandene skal tilstå tollfrihet for matvarer, ikke-alkoholholdige drikkevarer, øl og vin som vognene har med til serveringen. Forutsetningen er bl.a. at toll og avgifter er betalt for varene i innkjøpslandet, at de bare er til fortæring på toget og at det ikke dreier seg om større kvanta enn hva som er nødvendig for inn- og utreise. Medlemslandene skal ha adgang til å sette i verk slike kontrolltiltak som er nødvendige for å forebygge misbruk.

Tolldirektoratet har i brev av 17. august 1960 anbefalt at Norge godtar rekommendasjonen. Videre har Tolldirektoratet i brev av 7. november 1961 anbefalt at ordningen også gjøres gjeldende for tobakkvarer. Det er opplyst at i Sverige er dette gjort.

Departementet er enig i at Norge bør godta rekommendasjonen og at det er praktiske hensyn som tilsier at også tobakkvarene skal gå inn under ordningen. Det dreier seg om beskattede varer og når Sverige har tatt med tobakkvarer, er det rimelig at Norge også gjør det, siden spørsmålet om toll- og avgiftsfriheten er mest aktuell for restaurantvogner i norsk/svensk trafikk.”

2. Når det gjelder de nærmere **vilkår** som skal gjelde, uttales bl.a. flg. i den nevnte rekommendasjon:

*”a. such goods are purchased only in the countries crossed by the international train in question,
b. such goods have paid any internal duties and taxes and any import duties and taxes chargeable in the country where they were purchased,
c. the consumption of such goods on an international train shall not involve the repayment of duties and taxes or the granting of all or part of any of the advantages allowed in respect of exportation,
d. such goods shall be sold solely for the purpose of consumption on board the train, their sale for ”taking away” being prohibited,
e. the quantities of such goods shall not exceed the minimum required for the normal provisioning of restaurant services for one complete outward or inward journey,
f. in order to facilitate Customs control at frontiers all bottles bear the operating Company’s mark.”*

Toll- og avgiftsdirektoratet har redegjort nærmere for regelverket, herunder spørsmålet om kontroll av ordningen, i rundskriv inntatt i meddelelser til Tollvesenet av 28. februar 1969 A 30.

Tollfritaket omfatter både norske og utenlandske jernbanevogner.

3. Når det gjelder de varer som medbringes om bord i jernbanetog og omfattes av begrepet **fornødenheter**, vil disse kunne medbringes tollfritt til Norge med hjemmel i tib. § 11 nr. 7, jf. kommentarene nedenfor.

Det vises for øvrig for oversiktens skyld til bestemmelsene i tib. § 13 nr. 3 og 7 (kommentert i eget kommentarhefte om tib. §§ 13 -15), når det gjelder selve jernbanemateriellet, togsettet samt tilhørende reservedeler o.l., i forbindelse med midlertidig innførsel til Norge.

§ 11 nr. 7 – fornødenheter i andre rutegående transportmidler:

”Fornødenheter som bringes med av andre rutegående transportmidler enn fartøyer og luftfartøyer i den utstrekning Tollvesenet finner passende.”

Denne bestemmelse var ny i 1966, men ordlyden ble utformet i samsvar med dagjeldende forvaltningspraksis.

Tollfritaket gjelder **andre rutegående transportmidler** enn fartøyer og luftfartøyer.

Fornødenheter medbrakt av fartøyer og luftfartøyer er fritatt i henhold til § 11 nr. 4 og 5, uten at det er satt som vilkår at det gjelder rutetrafikk. I § 11 nr. 7 er det derimot gitt tollfritak for fornødenheter brukt i den **landbaserte rutetrafikk** (busser, jernbane, godstrafikk i fast rute, mv.). Forutsetningen er her at bruken hele tiden skjer i rutetrafikk, og varene må være til bruk for transportmidlet. Varer til sjåfør/førers egen bruk, reguleres av reisegodsforskriftens bestemmelser for transportpersonale i § 4 siste ledd.

Når det gjelder innholdet i begrepet **fornødenheter**, vises det til kommentarene ovenfor vedr. det tilsvarende begrep i tib § 11 nr. 4. I tvilstilfelle refererer begrepet seg til hva som er nødvendig for det angjeldende transportmiddels normale drift, jf dog spesialbestemmelsen i reisegodsforskriften § 4 fjerde ledd.

Dette vil innebære en passende mengde og varetype, som er ment å forbrukes om bord.

Fornødenheter til tog vil bl.a. være toalettartikler, håndklær, sengeklær, kjøkken- og restaurantutstyr, glass, mv. Når det gjelder **drivstoff** til bruk i tog, skal det bemerkes at spesialbestemmelsen i reisegodsforskriftens § 4 fjerde ledd ikke er anvendelig. Tollvesenet praktiserer tib. § 11 nr. 7 slik at et diesellokomotiv kan ha med seg en ubegrenset mengde med drivstoff på de ordinære tanker til transportmidlets eget bruk.

§ 11 nr. 9 – varer til ambassader og konsulater mv.:

”Varer bestemt til bruk for fremmede makters representasjoner samt representanter og konsulater med familier og underordnede tjenestemenn i den utstrekning Kongen bestemmer.”

Denne bestemmelse erstattet i 1966 tidligere § 2 sjette ledd, bokstav d, og har ikke vært endret siden.

1. I St.prp. nr. 65 (1965-66), side 4, uttales det at bestemmelsens utforming er foretatt for å bringe den i samsvar med den såkalte Wienkonvensjonen om **diplomatsk** samkvem av 18. april 1961. Konvensjonen er satt ikraft 23. november 1967 for Norges vedkommende, og er inntatt i samlingen Norges Traktater, traktat nr. 830.

Bestemmelsen forutsetter at det blir utferdiget nærmere regler av Kongen. Forskriftskompetansen er delegert til Finansdepartementet, men forskriftsbestemmelser er ikke utferdiget. Tollvesenet har imidlertid praktisert bestemmelsene i de aktuelle konvensjoner direkte som norsk intern rett. Ordlyden sondrer mellom representasjonen som sådan og diplomatiske representanter med familier og underordnede tjenestemenn.

De sentrale bestemmelser i Wienkonvensjonen i denne forbindelse, fremgår av art. 36 og 37. Norge er etter dette regelverket forpliktet til bl.a. å gi tollfritak for innførsel av varer til bruk for stasjonens **offisielle gjøremål**, og varer til **personlig bruk** for en diplomatisk representant og hans familie, jf. art. 36 nr. 1 a og b, som har flg. ordlyd:

“Mottakerstaten skal, i samsvar med lover og bestemmelser som til enhver tid måtte være ikraft, tillate innførsel av, og gi fritakelse for tollavgifter, skatter og liknende avgifter, som ikke er betaling for lagring, transport og liknende tjenester, av:

a) gjenstander som skal brukes av stasjonen i dens offisielle gjøremål,

b) gjenstander som skal være til personlig bruk for en diplomatisk representant eller medlemmer av hans familie som tilhører hans husstand, herunder gjenstander til bruk for etableringen på det nye sted.”

Det vises også til art. 37 hvor enkelte deler av det øvrige personalet (*“stasjonens administrative og tekniske personale, samt de medlemmer av deres familie som tilhører deres husstand, forutsatt at de ikke er borgere av eller fast bosatt i mottakerstaten”*), har en begrenset rett til tollfri innførsel av varer.

I art. 37 nr. 2, siste punktum uttales flg. om de sistnevnte personer:

“De nyter videre slike privilegier som er omhandlet i art. 36, punkt 1, for så vidt angår gjenstander som innføres i forbindelse med første gangs etablering på det nye sted.”

2. Videre vises det til konvensjonen om **konsulært** samkvem av 24. april 1963. Konvensjonen er inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 881, og satt ikraft for Norges vedkommende 14. mars 1980. I denne konvensjon er det inntatt tilsvarende regler for konsulater som for diplomatiske stasjoner, jf. bl.a. art. 50 nr. 1, som gjelder innførsel av varer.

3. Det skal også bemerkes at det i medhold av tib. § 12 og mval. § 70, er gitt toll- og merverdiavgiftsfritak for diverse varer som enkelte **internasjonale militære og sivile organisasjoner** innfører til Norge. Disse organisasjoner er innvilget tilsvarende toll- og merverdiavgiftsfritak som diplomatiske og konsulære stasjoner har etter reglene ovenfor.

I denne forbindelse vises det til fremstillingen i eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70, herunder bl.a. innførsel av varer under NATO-systemet.

§ 11 nr. 10 – reiseutstyr mv. medbrakt av reisende:

”Reiseutstyr, reiseformødenheter og reisesuvenirer samt andre varer som reisende bringer med seg på de vilkår og med de begrensninger og unntak som Kongen fastsetter.”

1. Bestemmelsen fikk sin nåværende utforming i 1966, og erstattet delvis tidligere § 2 tredje ledd, bokstav e.

Fullmakten til å foreta en nærmere regulering på dette området er delegert til Finansdepartementet, som har gitt detaljerte bestemmelser i reisegodsforskriften. Forskriftens enkelte bestemmelser har også hensyntatt internasjonale konvensjoner på området, jf. bl.a. Convention concerning customs facilities for touring (New York-konvensjonen) av 4. juni 1954, inntatt i Norges Traktater, traktat nr 635.

Finansdepartementet vedtok ny reisegodsforskrift i 2003, jf. forskrifter om toll- og avgiftsfri innførsel og forenklet fortolling av reisegods av **10. januar 2003 nr. 32**.

Det vises til Toll- og avgiftsdirektoratets rundskriv til Tollvesenet av 29. januar 2003 (jnr. 2001/3422-3), som redegjør for innholdet i den nye reisegodsforskriften.

2. Reisegodsforskriften regulerer hvilke varer (herunder mengder mv.) en **reisende** kan ha med seg toll- og avgiftsfritt ved innreise til norsk tollområde. Videre regulerer nå reisegodsforskriften også adgangen til forenklet fortolling av varer utover de varemengder som kan innføres toll- og avgiftsfritt. Det fremgår av forskriften §§ 4 og 5 at vedkommende må ha oppholdt seg i **utlandet, på Svalbard og Jan Mayen** i de angitte tidsrom, før ankomst norsk tollområde.

Det må foretas en grensedragnings mot innførsler som blir foretatt av næringsdrivende, offentlige virksomheter, organisasjoner, institusjoner, mv. Kjernen i begrepet reisende ligger i de vilkår som fremgår av forskriften § 2, hvor det bl.a. er formålet med innførselen av varene (*“eget privat bruk eller til gave i privat sammenheng”*), som skal vise om vedkommende er en reisende i forskriftens forstand.

3. Når det gjelder **hvilke varer** som kan innføres etter forskriftens bestemmelser, er det inntatt en bestemt **kvoteregulering** i forskriften § 4 og 5.

I prinsippet kan alle typer varer gå inn som reisegods, dersom vilkårene er oppfylt og det ikke foreligger forbud mot innførsel av varen. Det er fastsatt et konkret unntak for motorvogner som omfattes av stortingsvedtaket om engangsavgift, jf. forskriften § 4 femte ledd.

4. Når det gjelder de **nærmere vilkår** for å kunne innføre varer som reisegods etter reisegodsforskriften, skal flg. bemerkes:

4.1. Forskriften § 2 første ledd, angir at den reisende selv må **medbringe varene** (*“bringe med varene på seg selv eller i sin bagasje”*), slik at de er tilgjengelig for tollbehandling ved den reisendes passering av tollkontrollen.

4.2. Forskriften § 2 andre ledd, angir at varene **ikke må innføres for salg eller til annet ervervsmessig formål**, men må utelukkende være bestemt til den reisendes eget personlige bruk eller forbruk. Dette kravet innebærer bl.a. at man ikke kan påberope seg å medbringe varer på vegne av andre.

Bestemmelsen forutsetter således at det kun er den reisendes eget forhold som skal vurderes i forhold til toll- og avgiftsfritak etter reisegodsforskriften. Dette er imidlertid ikke til hinder for at

eksempelvis foreldre kjøper lovlige ”kvoter” på vegne av sine barn som er med på reisen.

4.3. Forskriften § 2 fjerde ledd og § 4 tredje ledd, stiller krav om bestemt **alder** for å oppnå toll- og avgiftsfritak.

For alkoholholdige drikkevarer og tobakksvarer, gjelder de samme aldersgrenser som ved innenlands salg av de samme varetyper (18 og 20 år).

Reisende under 12 år kan ikke innføre andre matvarer enn sjokolade- og sukkervarer og mineralvann.

4.4. Dersom den reisende overtrer tollovgivningen i forbindelse med innreisen til Norge, faller retten til toll- og avgiftsfri innførsel og forenklet fortolling etter reisegodsforskriften bort (jf. § 8), men dette gjelder ikke dersom saken **kan** avgjøres med forenklet forelegg. (Det er ikke lenger noe vilkår at vedkommende faktisk vedtar forenklet forelegg.)

4.5. Når det gjelder **tobakksvarer**, må varene som utgangspunkt tilfredsstillende de krav til merking mv. som tobakkslovgivningen stiller. I forskrift om innhold i og merking av tobakksvarer av 6. februar 2003 nr. 141 § 9, uttales imidlertid følgende om dette:

”Det er forbudt å føre inn i Norge, omsette eller på annen måte overdra tobakksvarer dersom tobakksvarepakningen ikke er merket i samsvar med denne forskriften. Merkeplikten gjelder ikke den varekvoten som reisende til Norge på lovlig måte kan innføre toll- og avgiftsfritt. Merkeplikten gjelder heller ikke mindre kvanta tobakksvarer som tas inn i landet til eget bruk som reisegods eller gavesendinger.”

Tobakskvoten i reisegodsforskriften er iflg. nevnte forskriftsbestemmelse fritatt for merkeplikten. Utover dette er det også gitt fritak for merkeplikten for mindre kvanta tobakksvarer som reisegods eller gavesendinger. Med mindre kvanta menes i denne forbindelse opptil maksimalt 400 sigaretter eller 500 gram andre tobakksvarer, jf. rundskriv til Tollvesenet av 4. oktober 1996 (jnr. 96/2637 TAA). Dette samsvarer med de mengder tobakksvarer som ligger innenfor ordningen med forenklet fortolling etter reisegodsforskriften § 7.

4.6. Forskriften §§ 4 og 5 skiller mellom opphold utenfor tollområdet på henholdsvis over eller under 24 timer. Et kortere opphold utenfor tollområdet enn 24 timer, medfører begrensninger i hva som kan innføres, jf. § 5.

5. Forskriften § 4 fjerde ledd, fastsetter regler for innførsel av **drivstoff** i transportmidler. Dette gjelder drivstoff som brukes til driften av kjøretøyer (herunder kjølesystemer mv.), både når kjøretøyet anvendes til privat bruk og i næringsvirksomhet, jf. særregelen for transportmidler i ervervsmessig transport som er inntatt i forskriften § 2 andre ledd.

Drivstoffregelen i reisegodsforskriften innebærer at det ikke er adgang til å innføre drivstoff toll- og avgiftsfritt i et transportmiddel utover maksgrensen på 600 liter og en reservekanne på 10 liter, selv om verdigrensen i § 4 første ledd ikke skulle være overskredet for vedkommende. Drivstoff (for eksempel merket diesel) er i denne sammenheng å anse som en kvotevare, som er uttømmende regulert med de angitte mengder som fremgår av reisegodsforskriftens § 4 fjerde ledd.

6. Forskriften § 4 siste ledd, regulerer adgangen til innførsel av reisegods for **transportpersonale**. Med transportpersonale i denne sammenheng, menes personer som på en eller annen måte, av

kortere eller lengre varighet, er i tjeneste om bord på transportmiddel i internasjonal trafikk. Disse personene har kun adgang til en begrenset kvote.

Det er presisert i § 4 at denne regelen også skal gjelde for ”ansatte om bord på oljeplattformer og andre flyttbare plattformer til bruk i petroleumsvirksomhet.”

7. I forskriften § 6 første ledd, er det inntatt en særregel for reisende som er bosatt i utlandet, og som medbringer **reiseutstyr** til eget bruk under reisen og et midlertidig opphold av inntil ett års varighet i Norge. Reiseutstyret må gjenutføres ved tilbakereisen til utlandet. I § 6 første ledd, annet punktum, presiseres at denne bestemmelsen ikke gjelder innførsel og bruk av motorvogn, båt eller fly. På disse objekter kan regelverket i for eksempel tib. § 13 nr. 5 komme til anvendelse.

8. Forskriften § 3 andre ledd, fastslår prinsippet om at hver vare skal vurderes for seg og at den **ikke kan oppdeles** ved innførselen, for i den hensikt delvis å komme inn under fritaksreglene i reisegodsforskriften. Etter dette prinsipp skal det således svares toll og avgifter av hele varen, dersom verdien av denne er høyere enn verdigrensene i §§ 4 og 5.

For **kvotevarene** er det laget en særregel i forskriften § 4 andre ledd, om **en vare** som utgjør et **sammenhengende hele** og som overskrider **kvoten** i § 4 første ledd bokstav a – e. Regelen gjør det mulig å innføre varen toll- og avgiftsfritt som reisegods av flere personer sammen, dersom hver persons andel av varen ikke overstiger kvoten. En 6 liters kanne med vin kan for eksempel innføres av 3 personer i samme transportmiddel.

Tre personer kan eksempelvis også innføre sammen en dyreskrott på 30 kg i samme transportmiddel.

En motsatt regel gjelder for **varer som utgjør et sammenhengende hele** og som har **høyere verdi enn verdigrensen**. Slike varer kan ikke innføres som reisegods over flere reiser eller av flere personer, uansett om de enkelte deler har en verdi som er lavere enn verdigrensen, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Kvoteregelen i § 4 gjelder **en vare**, mens regelen i § 3, gjelder **flere varer** som utgjør et sammenhengende hele ved den aktuelle innførselssituasjon.

Spørsmålet om hvilke varer som utgjør et sammenhengende hele, kan være vanskelig å fastslå i forhold til forskriftens ordlyd, men utgangspunktet er at det må foretas en konkret vurdering av dette forhold ved den enkelte innførsel. Dersom Tollvesenet er i tvil om varen er sammenhengende i forhold til forskriftens ordlyd, skal eventuell tolkningstilsvil gå i den reisendes favør. Dette innebærer bl.a. at Tollvesenet må foreta konkrete undersøkelser for å kunne påvise at angjeldende varer er et sammenhengende hele, dersom den reisende opplyser det motsatte. Tollvesenet må her vurdere troverdigheten av de anførsler som fremkommer i den faktiske situasjon som foreligger.

Ved vurderingen må det hensyntas om varene **fysisk sett** er sammenhengende på innførselstidspunktet. Dersom varene skal føyes sammen til en fysisk helhet etter at de er ankommet til Norge, mister ikke varene sin karakter av å være et sammenhengende hele ved at man foretar en fysisk oppsplitting på innførselstidspunktet.

Videre må det hensyntas hvordan varene er **fakturert**. Oppsplitting av fakturaen på flere reisende som ankommer sammen på innførselstidspunktet, vil være uten betydning dersom det blir klarlagt at varene skal føyes sammen til en fysisk enhet hos en av de reisende. En slik oppsplitting vil også kunne komme i konflikt med kravet om innførsel til **eget bruk** i forskriften § 2.

En kjøkkeninnredning som er kjøpt for kr 30 000 av en reisende for montering hos han, vil ikke kunne innføres av fem personer sammen, selv om det er foretatt en formell oppsplitting av fakturaen på kr 6000 på hver enkelt.

Det samme må gjelde kjøp av et gulv som skal monteres hos en av de reisende, men som er pakket i separate pakker.

Innførsel av husseksjoner over flere reiser eventuelt av flere personer, vil også falle utenfor reisegodsforskriften, da det er det totale huskjøp som vil være avgjørende for vurderingen i denne forbindelse.

En radio med tilhørende løse høyttalere, vil klart være et sammenhengende hele, uansett fakturamessig eller fysisk oppsplitting på innførselstidspunktet.

En salonggruppe bestående av tre deler (1+2+3), har etter forvaltningspraksis **ikke** blitt ansett som et sammenhengende hele på innførselstidspunktet, selv om det er klart at salongen er kjøpt av en person og skal monteres hos han. Toll- og avgiftsdirektoratet finner å kunne godta at denne forvaltningspraksisen videreføres, selv om resultatet kan være noe i grenseland i forhold til forskriftens ordlyd og intensjoner.

Dette standpunkt innenbærer imidlertid ikke at tolkningen av reisegodsforskriften på dette punkt generelt blir anderledes, da for eksempel en spisestue (bord + stoler), klart må karakteriseres som et sammenhengende hele i relasjon til reisegodsforskriften § 3 tredje ledd.

Ett hjul med dekk og felg, er et sammenhengende hele. Derimot kan ikke flere komplette vinterhjul på felg anses å være et sammenhengende hele, selv om hjulene rent faktisk skal brukes på samme bil i Norge. En reisende som har kjøpt alle hjulene, må derfor kun fortolle de hjul som overstiger kr 6000/3000.

Et kjøleskap og en komfyr, kan heller ikke anses som et sammenhengende hele, selv om de er kjøpt av en person og skal monteres på hans kjøkken. Den reisende velger da hvilken av varene som skal fortolles, mens den andre varen kan innføres etter reisegodsforskriften, dersom verdien ikke overstiger kr 6000/3000.

9. Den tidligere forskrift av 22. mars 2001 om forenklet beregning av toll- og avgifter for reisegods (den såkalte reisegodstariffen), ble inkorporert i § 7 i den nye reisegodsforskrift av 2003. Etter denne paragraf er det gitt adgang til å foreta forenklet fortolling etter faste satser av begrensede mengder av alkoholholdig drikk og tobakksvarer.

Fra 1. januar 2004 er mengdene som tillates fortollet etter de forenklede satser øket. Mengden er inntil 27 liter tilsammen for øl over 2,5 volumprosent og annen alkoholholdig drikk fra 2,5 til og med 22 volumprosent. For alkoholholdig drikk over 22 til og med 60 volumprosent, er mengden inntil 4 liter. Satsene ble også endret fra samme tidspunkt, jf. rundskriv 2001/3422-4.

10. I St. prp. 1 (2004-2005) ble det foreslått endringer i regelverket for såkalt "*taxfree-salg*," slik at det kunne åpnes også for **ankomstsalg** ved norske flyplasser. Det fremgår at formålet med endringen var å øke salget ved flyplasser i Norge på bekostning av utenlandske flyplasser, og således styrke de norske flyplassenes økonomi. Se uttalelsene i den nevnte proposisjon punkt 3.1.1. og 4.7.

Det ble i denne forbindelse også foretatt en endring av tib. § 24 nr. 1 bokstav d, og inntatt en ny fritaksbestemmelse for merverdiavgiften i mval. § 16 nr. 15, jf. Ot.prp. nr. 1 (2004-2005), punkt 30.5.

Det er videre foretatt endringer i reisegodsforskriften § 1 som gir de reisende som ankommer fra **utlandet**, adgang til å kjøpe såkalte ”*taxfree-varer*” på norske flyplasser dersom de for øvrig oppfyller vilkårene i reisegodsforskriften. Personer som ankommer fra havområdene utenfor tollområdet, eller fra Svalbard og Jan Mayen, omfattes således ikke av ordningen med tax-free salg ved ankomst. Det vises for øvrig til rundskriv til Tollvesenet (saksnr. 2003/3134 og 2005/01251).

§ 11 nr. 11 – klær/reiseutstyr tilhørt avdøde personer:

”Klær og annet reiseutstyr som bærer spor av å være brukt og som har tilhørt norske innvånere som har dødd utenfor tollområdet.”

Bestemmelsen erstattet § 2 sjette ledd, bokstav e, tredje punktum, i 1966.

I forarbeidene er det foretatt en redaksjonell omarbeiding av tidligere bestemmelse som omhandlet både de forhold som reguleres av någjeldende § 11 nr. 10 og 11.

Finansdepartementet endret Tollovskomiteens forslag slik at norske statsborgere ble erstattet med norske innvånere. I St.prp. nr. 65 (1965-66), side 4, uttales flg. om dette:

“Komiteutkastet foreslås endret slik at det istedenfor “statsborgere” settes ”innvånere,” da det finnes en rekke utenlandske statsborgere som er fast bosatt i Norge, mens deres familie kan være norske borgere.”

Regelen gjelder kun **klær** og **annet reiseutstyr**, og fritaket er således meget begrenset hva angår vareomfang, og antas å gjelde tilfeller hvor avdøde på dødsfallstidspunktet har hatt midlertidig opphold i utlandet i forbindelse med ferie, tjenestereise, utestasjonering, mv.

Bestemmelsen setter som vilkår at varene er brukt, og ordlyden *“bærer spor av å være brukt”* forutsetter at Tollvesenet må foreta en bevisvurdering av omstendighetene omkring de aktuelle varer, dersom det oppstår tvil om **brukskravet** er oppfylt. Hvert enkelt tilfelle må vurderes individuelt, og det er derfor vanskelig å fastsette konkrete generelle retningslinjer for hvordan denne vurderingen skal foretas.

Det samme synspunkt gjelder også i forhold til andre bestemmelser som inneholder krav om tidligere bruk, jf. for eksempel tib. § 11 nr. 12, 13 og 14.

§ 11 nr. 12 – flyttegods:

”Innbo og liknende flyttegods som innføres av og til bruk for personer som har oppholdt seg i utlandet i minst 1 år og der har eiet eller besittet samt brukt gjenstandene. Tollfrihet gjelder ikke motorkjøretøyer, samt lystfartøyer, husholdningsvarer eller yrkesutstyr.”

Bestemmelsen erstattet tidligere § 2 sjette ledd, bokstav f, første punktum, i 1966, og har ikke vært endret siden.

1. Når det gjelder varer som kan innføres tollfritt etter bestemmelsen, må det foretas en fortolkning av uttrykket **innbo og liknende flyttegods**. Dette gjelder gjenstander som har vært til **personlig**

bruk for vedkommende og hans familie i utlandet eller på Svalbard og Jan Mayen, og **fortsatt skal brukes privat** av vedkommende eller hans familie i Norge.

Hva som brukes personlig eller privat i motsetning til **næring**, kan veksle med samfunnsutviklingen. Det som ikke var gjenstander til vanlig personlig bruk før, kan måtte aksepteres som vanlig i dag. Retningslinjer for fortolkningen på dette punkt finnes i den tidligere regel, som hadde flg. utforming:

”Fritatt for innførelstoll er videre husgeråd, bohaver, eller liknende, når disse gjenstander bærer spor av å være brukt, og de inngår for regning av og til bruk for personer, som har oppholdt seg i utlandet minst ett år og der har eid og brukt dem.”

Regelen i tib. § 11 nr. 12 omfatter i prinsippet vanlig innbo og utstyr som er til vedkommendes og hans families personlige bruk i bolig, fritidsbolig, garasje, boder, båthus, drivhus, mv.

Først og fremst gjelder dette utstyr som er i vanlige bolighus, som møbler, musikkinstrumenter, kjøleskap, komfyr, kjøkkenutstyr, radio, fjernsynsapparat, video, vaskemaskin, skrivemaskin, datamaskin, malerier, bilder, mv.

Videre må sykler, båtutstyr (tauverk mv.), ski, biltilhengere til personlig bruk, tilleggsutstyr til bilen (skiboks, takgrind, mv.), også regnes som liknende flyttegods.

Derimot anses ikke **private fly** å gå inn under bestemmelsens anvendelsesområde.

Båtmotorer til personlig bruk, kan under visse omstendigheter innføres tollfritt som flyttegods, jf. fremstillingen nedenfor vedr. lystfartøyer under punkt 5 til tib. § 11 nr. 14.

Campingvogner ligger i grenseland for bestemmelsen, men har etter forvaltningspraksis blitt akseptert under begrepet liknende flyttegods.

Når det gjelder **levende dyr**, har forvaltningspraksis lagt til grunn at levende dyr kan innføres som flyttegods etter regelen i § 11 nr. 12. På dette punkt vises det til eget kommentarhefte om merverdiavgift ved innførelse, avsnitt VI. Nevnte fremstilling omhandler også spørsmålet om tollfrihet.

2. Flyttegodsgjenstandene må innføres av og til bruk for personer som har oppholdt seg i utlandet. Dette innebærer et vilkår om at vedkommende selv må innføre gjenstandene, og at de har vært brukt (og fortsatt skal brukes i Norge) av han og hans familie. Innførelsen av de angjeldende gjenstander, må skje i sammenheng med en **dokumentert flyttesituasjon**, hensyntatt at det i denne forbindelse blir gitt rimelig tid til lagring og transport til Norge. Det er følgelig ikke formelt fastsatt noen bestemt tidsgrense for når flyttegodset må være innført etter at vedkommende person har flyttet til Norge.

Det forutsettes imidlertid at vedkommende allerede ved deklarereringen (Tollvesenet stiller krav om egenerklæring på eget skjema i forbindelse med den faktiske flytting), informerer Tollvesenet om at det vil bli innført ytterligere gjenstander fra utlandet.

I motsatt fall må det i ettertid stilles strenge krav til dokumentasjon for at angjeldende varer virkelig oppfyller kravene til flyttegods etter tib. § 11 nr. 12.

Vedkommende må ha oppholdt seg i utlandet i **minst ett år**, noe som innebærer at han må ha vært **bosatt i utlandet** i dette tidsrom. Vanlige forretnings- eller ferieopphold i Norge i denne perioden

medfører ikke noe brudd på dette vilkåret.

Videre må han ha **eiet eller besittet og brukt** gjenstandene i utlandet, men ikke nødvendigvis i hele det angjeldende år.

3. Siste punktum i bestemmelsen er utformet i samsvar med det forbehold som Norge inntok i forbindelse med godkjenningen av en anbefaling fra Tollsamarbeidsrådet (någjeldende WCO) i Brussel, og kom inn som et forslag fra Finansdepartementet i St. prp.nr. 65 (65-66), side 4.

Tollfriheten gjelder ikke **motorkjøretøyer**, som imidlertid er særskilt og uttømmende regulert med hjemmel i tib. § 14 bokstav e, jf. kommentarene nedenfor til denne bestemmelse.

Videre er **lystfartøyer** unntatt fra bestemmelsens anvendelsesområde, jf. kommentarene nedenfor til § 11 nr. 14 bokstav e, når det gjelder den såkalte flyttebåtforskriften.

Videre er **yrkesutstyr** unntatt fra bestemmelsens anvendelsesområde. Med yrkesutstyr menes varer som anvendes eller skal anvendes i yrkesmessig sammenheng. Dersom eksempelvis en musiker flytter til Norge for et bestemt tidsrom for å ta ansettelse i et orkester, og har med seg et musikkinstrument som han skal bruke i det daglige arbeid, vil musikkinstrumentet måtte anses som yrkesutstyr for vedkommende i forhold til tib. § 11 nr. 12.

Her finnes det særregler for slike objekter i tib. §§ 13 og 14, som gjelder midlertidig innførsel. Som det fremgår av disse paragrafer (se eksempelvis § 13 nr. 1 bokstav a, siste punktum), vil ikke alt yrkesutstyr kunne innføres midlertidig tollfritt. Det vises forøvrig til kommentarene til tib. §§ 13 – 15 i eget kommentarhefte.

Videre er **husholdningsvarer** uttrykkelig unntatt. Det dreier seg her om mat og drikkevarer, herunder alkoholholdig drikk og tobakksvarer.

§ 11 nr. 13 – arvegods:

”Varer som bærer spor av å være brukt og som ved arvefall er ervervet av personer bosatt i tollområdet. Kongen kan fastsette nærmere vilkår.”

Bestemmelsen erstattet delvis tidligere § 2 sjette ledd, bokstav f i 1966, og ordlyden har ikke vært endret siden.

Iflg. Tollovgkomiteens uttalelse på side 92 ble bestemmelsen utformet slik at det skulle være helt klart at varene var ervervet ved arvefall og at forskudd på arv således ikke skulle være fritatt. Finansdepartementet uttalte på sin side i St.prp. nr. 65 (1965-66), side 4, at det må være et vilkår for å innvilge tollfritak at arvelateren var fast bosatt i utlandet, og at saker om tollfrihet for motorkjøretøyer bør undergis særskilt ”prøving” i det enkelte tilfelle.

Finansdepartementet har fastsatt nærmere regler i medhold av fullmaktsbestemmelsen i siste punkt, jf. forskrifter om toll- og avgiftsfri innførsel av arvegods av 6 september 1995 nr. 785.

I forskriftens § 2 nr. 1, er grunnvilkåret om **arvefall** gitt et mer utfyllende innhold. Varen må i sin helhet være ervervet ved arv, det er således ikke tilstrekkelig at arvegjenstandene utlegges arvingen, mot innbetaling av delvis vederlag. Det er ikke fastsatt noen øvre verdigrense for den enkelte vare

eller for den samlede arvemasse.

Videre fremgår av § 2 nr. 2, at varen må være brukt av arvelater, og inngå i bomassen som hans eiendom.

Videre fremgår av § 2 nr. 3 og 4, at arvelater på dødsfallstidspunktet må være bosatt utenfor tollområdet, og at arvingen på det samme tidspunkt må være bosatt i tollområdet.

I § 3 er det gitt tilleggsvilkår for motorvogner om registrering i arvelaters navn i utlandet, og i § 4 uttales at det ikke gis fritak for varer som har vært benyttet i næringsvirksomhet. Alkoholholdige drikkevarer og tobakksvarer kan heller ikke innføres toll- og avgiftsfritt som arvegods.

Det vises for øvrig i denne forbindelse til rundskriv til Tollvesenet av 24. oktober 1995 (jnr. 4598/95 TAA), som redegjør nærmere for reglene i forskriften.

§ 11 nr. 14 – premier/brudeutstyr/bryllupsgaver/gavesendinger mv.:

”I den utstrekning Kongen bestemmer:

a) andre brukte varer enn nevnt i nr. 9 – 13,

b) premier, medaljer o.l. vunnet i utlandet i åpne, offentlige konkurranser,.

c) brudeutstyr, bryllupsgaver og gavesendinger ellers,

d) gjenstander forarbeidet av sjøfolk om bord i norske fartøyer eller forarbeidet av personer under opphold på Svalbard, Jan Mayen eller i polaregnene,

e) motorkjøretøyer og lystfartøyer.”

Bestemmelsen under **bokstav a** erstattet tidligere § 2 sjette ledd, bokstav f, tredje punktum, ved endringen i 1966.

1. Objektene for fritak er **andre brukte varer** enn nevnt i § 11 nr. 9-13.

Dette innebærer at dersom klær, reiseutstyr, reisegods, arvegods, flyttegods, mv., ikke kan innføres tollfritt etter reglene foran under nr. 9-13 eller i henhold til særskilt forskriftsregulering med hjemmel i § 14, bokstavene b-e, er det aktuelt å vurdere om bestemmelsen i bokstav a kan brukes som fritakshjemmel.

§ 11 nr. 14 bokstav a- d, ble delegert til Toll- og avgiftsdirektoratet ved brev av 28. desember 1966 fra Finansdepartementet. Bestemmelsen i § 11 nr. 14 må generelt sett etter sin ordlyd forstås slik at det forutsettes utferdiget skriftlige bestemmelser, men det er ikke utformet forskriftsbestemmelser med hjemmel i bokstav a.

I den tidligere regel som gjaldt før 1966 ble det uttalt at *“også andre brukte saker kan av Tolldepartementet tillates innført tollfritt eller mot en lavere toll enn den for varen i alminnelighet bestemt.”*

Direktoratet har i enkeltsaker i samsvar med fullmakten i bokstav a, samtykket i tollfritak for innførsel av diverse gjenstander fra importørs barndomshjem i utlandet (vanlig og brukt innbo, og varer som ikke utgjør større verdier og mengder), i tilfeller hvor betingelsene i tib. § 11 nr. 12 ikke var oppfylt.

Toll- og avgiftsdirektoratet har således med hjemmel i bokstav a i samsvar med den tidligere ordning før 1. januar 1967, anvendt fullmakten til å gi tollfritak for innførsel av brukte varer som ikke kan gis fritak etter øvrige bestemmelser i tolltariffens innledende bestemmelser. I så måte fungerer bestemmelsen som en sikkerhetsventil. I betraktning av at det for øvrig finnes flere fritaksbestemmelser for **brukte** gjenstander, har følgelig bokstav a hatt begrenset betydning i praksis.

2. Bokstav b var ny i 1966, men skal iflg. Tollovkomiteens uttalelser på side 92, være i samsvar med dagjeldende praksis. Det er gitt en nærmere regulering i Toll- og avgiftsdirektoratets forskrift om tollfri import av premier vunnet i åpne, offentlige konkurranser i utlandet av 26. oktober 1983 nr. 1587.

Etter forskriftens § 1 gjelder fritaket medaljer, pokaler, statuetter, fat og lignende premier av edelt eller uedelt metall. I tillegg kan andre typer premier (eksempelvis vanlige forbruksgjenstander som møbler og elektriske apparater) innrømmes tollfritak, dersom tollverdien på den enkelte gjenstand ikke overstiger kr 10 000.

Etter forskriftens § 2 må premieinnehaveren selv stå for innførselen av varen, og innførselen til Norge må skje senest 6 måneder etter avholdt konkurranse.

Fritaket gjelder ikke alkoholholdige drikkevarer, tobakksvarer, andre nærings- og nytelsesmidler, premier for verving, gjenstander vunnet i konkurranse med lotterimessig preg, mv., jf. forskriftens § 3.

3. Bokstav c var ny i 1966, og erstatter tidligere § 2 sjette ledd, bokstav f, siste punktum.

Det er ikke utformet formelle forskrifter på området, men Toll- og avgiftsdirektoratet har i samsvar med praksis forut for 1966 med hjemmel i § 11 nr. 14 bokstav c, utformet følgende regler for **brudeutstyr og bryllupsgaver**:

“1. Brudeutstyr

Distriktsjefene er bemyndiget til på søknad, å tilstå tollfrihet for brudeutstyr, bestående av senge-, lin- og dekketøy samt personlig garderobe, som av vedkommende brud innføres hertil landet i anledning ekteskapet, når dette er inngått i løpet av de siste 6 måneder før innførselen, eller inngås senest 2 måneder etter denne, og det ikke er grunn til å betvile at de nevnte varer er bestemt til personlig bruk for vedkommende i det fremtidige felles hjem.

For øvrig gjelder som betingelser for tollfriheten:

- *At det foreligger behørig legitimasjon for at bruden enten er av utenlandsk nasjonalitet eller, for så vidt hun er norsk, i over 2 år har vært bosatt i utlandet i tiden umiddelbart før ekteskapets inngåelse.*
- *At innflyttingen foregår som følge av ekteskapet. En kvinne av fremmed nasjonalitet som har sin bopel her i landet før hun gifter seg, kan således ikke innrømmes tollfrihet for det utstyr hun måtte innføre fra utlandet.*
- *At vielsesattest fremlegges eller at sådan, såfremt ekteskapet skal inngås etter varens innførsel, snarest mulig bringes til veie og legges frem for Tollvesenet. I sistnevnte tilfelle blir å stille depositum eller annen betryggende sikkerhet for tollene inntil attesten foreligger.*

2. Bryllupsgaver

Distriktsjefene er bemyndiget til på søknad å tilstå tollfrihet for bryllupsgaver på følgende vilkår:

- En av ektefellene må før ekteskapet ha vært utenlandsk statsborger som flytter hit til landet som følge av ekteskapet. Det er ikke tilstrekkelig at vedkommende har hatt sin bopel i utlandet før ekteskapet, og heller ikke at vedkommende er utenlandsk statsborger, hvis innflyttingen ikke har funnet sted på grunn av giftermålet.
- Det må forevises vielsesattest og legitimasjon for vedkommendes fremmede nasjonalitet, samt avgis en skriftlig erklæring fra begge ektefeller om at bryllupsgavene er skjenket dem i anledning av ekteskapet, og skal brukes av dem personlig i det nye hjem her i landet.
- Bryllupsgavene må være innført innen 6 måneder etter at ekteskapet er inngått.
- Bryllupsgavenes samlede verdi må ikke overstige kr 4 000. “

Bestemmelsen for bryllupsgaver gir tollfritak for maksimalt kr 4 000 for det enkelte bryllup, men det kan i denne forbindelse også vises til reisegodsforskriftens § 4, hvor det fremgår at den reisende kan bringe med varer tollfritt til en samlet verdi av inntil kr 6 000. Denne bestemmelse kan være anvendelig i tillegg, dersom giveren eller gavemottakeren selv medbringer de angjeldende varer ved innreisen til Norge.

Når det gjelder **gavesendinger ellers**, ble ordene tilføyd i 1985, jf. St.prp. nr. 1 (1985-86) side 7, i den hensikt å skaffe særskilt hjemmelsgrunnlag for tollfritak for gavesendinger. Med hjemmel i tib. § 12 har Finansdepartementets utferdiget forskrifter om gavesendinger av 12. desember 1975 nr. 1, jf. også forskrift nr. 2 av samme dato (den såkalte forskrift 12) § 5 nr. 1. Disse to forskrifter er sist endret med virkning fra juli 2003, jf. rundskriv til Tollvesenet av 8. juli 2003 (jnr. 2003/484).

Varer i gavesendinger av verdi under kr 1000 kan utleveres tollfritt når varene innføres til bruk for vedkommende selv eller dennes familie. Fritaket gjelder ikke alkoholholdig drikk eller tobakksvarer (herunder sigarettpapir).

Det vises i denne forbindelse til kommentarene til forskrift 12 § 5 nr. 1 i eget kommentarhefte om merverdiavgift ved innførsel. Videre vises til eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70 punkt 2.21. og 2.22, som gjelder toll- og merverdiavgiftsfritak for såkalte erkjentlighetsgaver og kirkeutstyr. Denne type gaver kan også tenkes innført til norsk tollområde som gavesending.

4. Bokstav d var ny ved endringen i 1966, og var dengang en regel som skulle kodifisere gjeldende forvaltningspraksis. Da regelen kun omfattet sjøfolk om bord i norske fartøyer, ble det foretatt en endring av ordlyden i 1971 slik at ordlyden også omfatter personer under opphold på Svalbard, Jan Mayen og polaregnene.

I St.prp. nr. 1 (1971-72) side 3, uttaler Finansdepartementet at forutsetningen for tollfriheten er at dette ikke gjelder ferdig innkjøpte gjenstander av større verdi som er innebygd eller montert i den gjenstand som sjøfolkene har laget/arbeidet på.

Fritaksbestemmelsen bør ut fra formålsbetraktninger, også omfatte mannskap på faste installasjoner i Nordsjøområdet og norske fartøyer som brukes i dette området. Noen særskilt forskriftsregulering med hjemmel i bokstav d er ikke foretatt, men tollfritak bør innvilges av Tollvesenet i enkeltsaker i samsvar med den ordlyd som er utformet.

5. Bokstav e ble vedtatt i 1982, hvor hensikten var å oppnå en fullmaktshjemmel for detaljregulering av innførsel av de to angjeldende varegrupper.

Finansdepartementet har fastsatt nye forskrifter av 19. mars 2001 nr. 268 om engangsavgift på motorkjøretøyer. Pr. i dag er det ikke toll etter tolltariffen på motorkjøretøyer. Stortinget vedtok å oppheve flyttebilordningen f.o.m. 1. januar 2002, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002) og Budsjett-innst. S. nr. 1. (2001-2002) side 87. I forbindelse med avviklingen av ordningen ble det gitt overgangsregler.

Finansdepartementet har med hjemmel i tib § 11 nr. 14 bokstav e, foretatt en uttømmende regulering i forskrift om tollfrihet for **brukt lystfartøy** som innføres ved flytting til Norge av 21. desember 1982 nr. 1809 (flyttebåtforskriften).

Etter flyttebåtforskriften § 1 kan det gis tollfritak for innførsel av ett brukt fartøy (inklusive motor) ved flytting til Norge. Vilkårene er at eieren har vært bosatt sammenhengende i utlandet i minst 5 år umiddelbart før innreisen, at fartøyet ikke er over 12 meter, at eieren har eid fartøyet med tilhørende utstyr i minst 12 måneder før innreisen og brukt det i samme tidsrom, og at eieren beholder fartøyet og utstyret i 2 år etter fortollingen før det kan selges etter overdras til andre. Når det gjelder eierkravet i flyttebåtforskriften, er det tilstrekkelig at vedkommende har vært medeier i fartøyet i utlandet i det angjeldende tidsrom, og brukt det i utlandet i det samme tidsrom.

Flyttebåtforskriften § 1 omfatter kun fartøyet som sådan, eventuelt dersom fartøyet med motor innføres. Det vises her til rundskriv til Tollvesenet av 10. januar 1983 (83.02.01), hvor det fremgår at også motoren er fritatt for båtmotoravgift i de tilfeller hvor forskriften er anvendelig.

Storingsvedtaket for båtmotorer § 3 andre ledd, bokstav c, uttaler her at det kan gis avgiftsfritak dersom båtmotoren *"innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. ..., 12, ... eller 14 bokstav e."*

Ordlyden forutsetter at en **båtmotor som innføres alene**, kan innføres tollfritt som flyttegods etter tib. § 11 nr. 12. Flyttebåtforskriften er hjemlet i tib. § 11 nr. 14 bokstav e, og forskriften gir ikke hjemmel for å innvilge toll- og avgiftsfritak for kun båtmotoren i en slik situasjon. Slik er også forvaltningspraksis.

Når det gjelder lengdekravet på 12 meter, har Toll- og avgiftsdirektoratet i flere saker gitt dispensasjon for dette krav med hjemmel i forskriftens § 7, for lystfartøyer som ikke overstiger 15 meter.

Videre har direktoratet gitt dispensasjon for innførsel av erstatningsfartøy etter tyveri, forutsatt at fartøyene til sammen har vært eid av vedkommende i minst 12 måneder før innførselen, og brukt i utlandet i samme tidsrom, samt at erstatningsfartøyet er av tilnærmet samme type, alder og verdi. Videre er det en betingelse at dokumentasjon fra forsikringsselskapet viser at det er gitt erstatning for det stjalne fartøy.

Det vises for øvrig til kommentarene ovenfor til § 11 nr. 12 når det gjelder grensedragningen mot den generelle flyttegodsbestemmelsen.

§ 11 nr. 15 – vareprøver/mønstre/reklamemateriell mv.:

”Vareprøver, modeller, og mønstre som ved innførselen eller i forbindelse med tollbehandlingen ved innsnitt, gjennomhulling eller på annen måte er gjort verdiløse eller av ubetydelig verdi samt reklamemateriell og reklamefilm, alt i den utstrekning Kongen bestemmer.”

1. Denne bestemmelse erstattet deler av tidligere § 2 sjette ledd, bokstav g, ved endringen i 1966. Ordlyden i den tidligere regel nevnte uttrykkelig vareprøver av ubetydelig verdi og reklamemateriell, mens någjeldende utforming også omfatter modeller, mønstre og reklamefilm.

Utformingen av bestemmelsen i 1966 er i hovedsak basert på innholdet i internasjonal overenskomst om importlettelse for vareprøver og reklamemateriell av 7. november 1952 (vareprøvekonvensjonen), inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 593.

Reglene i den ovennevnte overenskomst anvendes i forvaltningspraksis som intern norsk rett, da nærmere forskriftsregulering ikke er foretatt på dette området med hjemmel i fullmakten.

Relevante deler av den nevnte overenskomst art II og IV, som gjelder ordinær innførsel, har flg. ordlyd:

“Art. II. Fritagelse for importavgifter for vareprøver av ubetydelig verdi.

1. Enhver kontraherende part skal frita for importavgifter prøver på varer av enhver art som innføres til dens territorium, forutsatt at prøvene er av ubetydelig verdi og bare skal benyttes for opptagelse av bestillinger med sikte på innførsel av de varer som prøvene representerer. Ved avgjørelsen av om prøver er av ubetydelig verdi, kan importlandets tollmyndigheter ta i betraktning verdien av prøvene enkeltvis, eller den samlede verdi av alle prøver i en forsendelse. Verdien av en forsendelse fra en avsender til forskjellige mottakere skal ikke etter bestemmelsene i dette punkt fastsettes under ett, selv om forsendelsene importeres samtidig.

2. Tollmyndighetene i vedkommende importland, kan som betingelse for fritagelse for importavgifter i samsvar med denne artikkels punkt 1 kreve at prøver skal gjøres ubrukbare som salgsgjenstander ved merking, oppstyking, perforering eller annen behandling, dog ikke på en slik måte at deres egenskaper som prøver ødelegges.”

“Art. IV. Avgiftsfri innførsel av reklamemateriell.

1. Enhver kontraherende part skal frita for importavgifter kataloger, prislister og handelsannonser som vedrører:

a. varer som tilbys til salg eller leie, eller

b. transporttjenester eller kommersielle forsikringstjenester som tilbys, av et foretagende etablert på en annen kontraherende parts territorium, når slike dokumenter importeres fra en kontraherende parts territorium, forutsatt at hver forsendelse som importeres, enten:

(i) ikke består av mer enn ett dokument, eller

(ii) hvis den består av mer enn ett dokument, ikke omfatter mer enn ett eksemplar av hvert dokument, eller,

(iii) uansett antallet av dokumenter eller eksemplarer ikke overstiger en bruttovekt på 1 kg

Samtidig avsendelse av et antall forsendelser etter punkt 1 til forskjellige adresser på importlandets territorium, skal ikke utelukke slike forsendelser fra denne fritagelse, forutsatt at ikke mer enn en

forsendelse sendes til hver mottaker....”.

Overenskomstens art. III og V omhandler midlertidig innførsel, og er bl.a. grunnlaget for utformingen av reglene i tib. § 14 første ledd nr. 4 og 5, som er kommentert i eget kommentarhefte om tib. §§ 13 - 15. Når det gjelder reklamefilm vises det spesielt til kommentarene til § 14 første ledd nr. 5.

2. Det er et vilkår i bestemmelsen at **vareprøver, modeller og mønstre**, må være gjort verdiløse eller være av ubetydelig verdi. Senest ved tollbehandlingen av disse varene må det foreligge innsnitt, gjennomhulling, varig merking eller annet betryggende inngrep, slik at de er gjort verdiløse og derved ubrukelige for andre formål enn demonstrasjon.

Innførsel av forskjellige typer prøvebøker av tepper, tekstiler, tapeter, mv., anses å være tollfrie i medhold av denne bestemmelse, når de ved sin fysiske utforming anses å være gjort ubrukelige for anvendelse til noe annet enn vareprøver. Dette gjelder uavhengig av hvilken verdi vareprøvene isolert sett måtte ha for importøren.

Det er en forutsetning at prøvene er innført i den hensikt å oppta bestillinger for innførsel av varer som prøvene representerer. Prøvene vil da i seg selv ikke være en salgsvare. Dette er i samsvar med betingelsene i vareprøvekonvensjonen (jf. inntaket ovenfor), som antas å omfatte alt som kan karakteriseres som prøver. Det innrømmes således ikke tollfritak for vareprøver som representerer varer som skal produseres i Norge.

Ved avgjørelsen av spørsmålet om varen er av ubetydelig verdi, kan det foretas en vurdering av prøvene enkeltvis eller den samlede verdi av alle prøver i en forsendelse. Verdien av en forsendelse fra en avsender til forskjellige mottakere, skal imidlertid ikke fastsettes under ett, selv om forsendelsene importeres samtidig, jf. art II i vareprøvekonvensjonen.

3. Når det gjelder spørsmålet om hva som er **reklamemateriell**, vil dette være kataloger, prislister og handelsannonser som vedrører varer eller tjenester som tilbys, jf. inntaket ovenfor fra vareprøvekonvensjonens art IV. Etter ordlyden i denne artikkel, er det intet krav om at reklamemateriellet skal ha ubetydelig verdi eller på annen måte være gjort verdiløs, men det er fastsatt mengdebegrensninger på antall dokumenter og vekt.

Direktoratet har i en enkeltsak bl.a. uttalt følgende om innførsel av reklamemateriell:
”Forutsetningen for å anvende tib § 11 nr. 15 jf. vareprøvekonvensjonen art IV, er at reklamemateriellet reklamerer for varer og tjenester som tilbys av et foretak med tilholdssted i utlandet. Bestemmelsen er dermed ikke anvendelig for foretak som er etablert i Norge.

Det er satt opp alternative tilfeller hvor fritak kan gis for reklamemateriell etter artikkel IV bokstav a eller b. Disse fremgår av punkt (i) – (iii). Slik bestemmelsen er utformet, er ikke vilkårene kumulative. Dersom sendingen består av ett dokument, kan således dokumentet veie over en kilo og likevel være fritatt for toll og merverdiavgift. Det er først når en sending består av mer enn ett dokument og mer enn ett eksemplar av hvert dokument, at vekten vil være avgjørende for fritaket.”

4. Når det gjelder **reklamefilm** omfattes også videofilmer av bestemmelsen. Her blir det filmens innhold som må vurderes. Som reklamefilm anses således film som fremhever eller tiltrekker oppmerksomheten mot en virksomhets varer eller tjenester, herunder PR-filmer som fremhever eller

tiltrekker oppmerksomheten mot en eller flere bedrifter eller virksomheter.

§ 11 nr. 15 gir fullt tollfritak for reklamefilm, selv om vareprøvekonvensjonens art. V kun omhandler tollfritak ved midlertidig innførsel av reklamefilm. Dette innebærer følgelig at det ikke settes krav om gjenutførselsfrist for denne varetypen.

§ 11 nr. 16 – emballasje om varer:

“Emballasje som innføres om varer, under forutsetning av at:

a) det i tolltariffen ikke er uttrykkelig bestemt at emballasjen ved tollbehandlingen skal medregnes i varens vekt og verdi,

b) tollvesenet ikke anser varen som selvstendig handelsvare, fordi den vil kunne anvendes på annen måte enn som transportemballasje.

Emballasje nevnt under første ledd bokstav b, skal likevel tillates innført tollfritt under forutsetning av at emballasjen eller emballasje av samme art og mengde tidligere er utført av samme importør mindre enn 1 år før innførselen, eller av importøren aktes utført innen 1 år etter innførselen.

Tollvesenet kan i særlige tilfeller dispensere fra disse frister.

Tomme, brukte emballasjegenstander kan også innføres tollfritt, under samme forutsetning som nevnt i annet ledd”.

1. Bestemmelsen erstattet deler av tidligere § 2 sjette ledd, bokstav h, jf. Tollovkomiteens uttalelser på side 92. Norge har også tiltrådt overenskomst om midlertidig tollfri import av emballasje av 6. oktober 1960 (emballasjekonvensjonen), inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 814.

I 1989 ble det foretatt redaksjonelle endringer av § 11 nr. 16, 17 og 18, hvor dagjeldende nr. 18 ble innarbeidet i någjeldende nr. 16, siste ledd, jf. St.prp. nr. 1 (1989-90), side 7.

Departementet uttaler i proposisjonen at det ikke er tilsiktet vesentlige realitetsendringer, men at det skal foretas en ny oppbygging av bestemmelsene, slik at de blir lettere å lese. Ordlyden som ble vedtatt i 1966 kan således også være retningsgivende for tolkningen av bestemmelsene i nr. 16 og 17.

Bestemmelsen i tib. § 11 nr. 16 kommer til anvendelse ved inn- og utførsel av varer, ikke når emballasjen benyttes til innenlands bruk, jf. emballasjekonvensjonens art. 7 og 8.

2. Tollfritak for **emballasje** gjelder ikke dersom det **i tolltariffen er uttrykkelig bestemt** at den skal medregnes i varens vekt og verdi.

Denne henvisningen tar først og fremst sikte på de tilfeller hvor det i tolltariffen er satt merknaden **m.n.i.**, jf. eksempelvis posisjon 18.06 og 20.02.

Videre vises det i denne forbindelse til de tilfeller hvor emballasjen etter tolltariffens “alminnelige fortolkningsregler” nr 5, bokstav b, skal **klassifiseres sammen med varen**.

Dette gjelder emballasje som er av et slag som **vanligvis** benyttes til angjeldende varer, dersom ikke emballasjen er “tydelig egnet for gjentatt bruk.”

En rekke matvarer er nedlagt i f.eks. olje eller lake. Det gjøres oppmerksom på at disse oljer, laker

etc. ikke anses som emballasje, men som en del av den aktuelle varen.

3. Dersom Tollvesenet anser emballasjen som en **selvstendig handelsvare** fordi den vil kunne anvendes på annen måte enn som transportemballasje, vil det etter første ledds bokstav b som utgangspunkt ikke kunne oppnås tollfrihet.

For denne type emballasje kommer imidlertid spesialregelen i andre ledd til anvendelse, som gir tollfritak dersom denne type vare tidligere har vært i Norge og det er tidligere utført samme art og mengde av samme importør, innenfor visse frister. **Utenlandsk eid** emballasje som sirkulerer i Norge med basis i en etablert panteordning, med fastsettelse av verdi på varen, vil falle inn under denne bestemmelsen. I slike tilfeller vil det bli etablert en innsamlingsordning for varene, for periodevis samlet utsendelse til utlandet.

Norske firmaers kjøp av slik emballasje for å settes i et panteordningssystem, vil falle utenfor dette tollfritaket.

Ved tolkningen av § 11 nr. 16 og 17, er det hensiktsmessig å sondre mellom emballasje som anses som selvstendig handelsvare (såkalt ytre emballasje), og emballasje som er bestemt til å følge varen ved videre omsetning (såkalt indre emballasje). Begge emballasjetyper reguleres av disse to bestemmelsene.

4. Fjerde ledd i nr. 16 (overført fra tidligere nr. 18 i 1989) omhandler **tomme, brukte emballasjegenstander** som returneres norsk tollområde på de vilkår som er nevnt i andre ledd. Her kan regelen suppleres med tib. § 11 nr. 23, som gjelder gjeninnførsel i uforandret stand. Det vises på dette punkt til rundskriv til Tollvesenet av 15. oktober 1993, som behandler sammenhengen mellom anvendelsesområdet til tib. § 11 nr. 16 og nr. 23.

§ 11 nr. 16 gir ikke tollfritak for innførsel av **ny tomemballasje**, og § 11 nr. 23 må således vurderes anvendt ved gjeninnførsel, dersom vilkårene for øvrig er oppfylt.

§ 11 nr. 17 – tomemballasje fra tollager:

”Tomme emballasjegenstander som innføres fra godkjent lager for ufortollede varer her i landet hvor varer ompakkes, og som har vært brukt ved innførselen av varer til lageret, med slike begrensninger som nevnt i nr. 16 første ledd bokstav b, og nr. 16 annet ledd.”

Bestemmelsen var ny i 1966 og ble hentet fra Tollekspertutvalgets utredning, se Tollovkomiteens uttalelse på side 93.

Regelen regulerer det forhold at en vare er innført til et tollager på norsk tollområde, hvor varen har blitt ompakket, og hvor de emballasjegenstander som har vært brukt ved innførselen til tollageret, ikke anvendes lenger når varen utføres.

Denne **tomme** emballasjen (selvstendig handelsvare slik det er uttrykt i § 11 nr. 16, første ledd, bokstav b), kan kun innføres etter § 11 nr. 17, dersom vilkårene i § 11 nr. 16 andre ledd, er oppfylt. Utenfor disse tilfellene kan kun den såkalte indre emballasje innføres etter bestemmelsen.

§ 11 nr. 19 – lastepaller:

”Lastepaller (pallets) forutsatt at disse eller andre av samme art og mengde enten tidligere er utført av vedkommende importør eller av ham aktes utført samt at innførselen ikke skjer i forbindelse med kjøp av lastepallene.”

Bestemmelsen var ny i 1966. Tollovkomiteen uttaler på side 93 at den er utformet i samsvar med dagjeldende praksis.

Det er i bestemmelsen stilt som vilkår at pallene ikke innføres i forbindelse med kjøp av disse. Dersom det foreligger et ordinært innkjøp av paller til norske firmaer, gjelder ikke tollfritaket i § 11 nr. 19 første gang pallene ankommer Norge. Ved gjeninnførsel må tib. § 11 nr. 23 eventuelt anvendes for å oppnå fritak.

Videre forutsetter bestemmelsen at vedkommende importør tidligere har utført de samme lastepallene, eller at han tidligere har utført, eller har til hensikt å utføre, tilsvarende art og mengder av slike lastepaller.

Bestemmelsen må tolkes på bakgrunn av Norges folkerettslige forpliktelser på området, jf. Europeisk overenskomst om tollbehandling av lastepaller i internasjonal transport av 9. desember 1960 (pallekonvensjonen), inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 819.

For utenlandske palleiere er § 11 nr. 19 utformet i samsvar med bl.a. overenskomstens art. 2 og art. 3 punkt 1, som har flg. innhold:

“Art. 2

1. Hver kontraherende part skal tillate at lastepaller innføres uten at det betales toll og importavgifter og fritatt for importforbud eller restriksjoner på betingelse av,
a. at de tidligere har vært eksportert eller at de senere vil bli re-eksportert, eller,
b. at et tilsvarende antall paller av samme type og stort sett samme verdi, tidligere har vært eksportert eller senere vil bli eksportert.

2. Med forbehold av bestemmelsene i artikkel 3 i denne konvensjon, skal fremgangsmåten ved innførsel av paller slik som omhandlet i § 1 i denne artikkel, bestemmes av de forskrifter som er gitt av hver enkelt av de kontraherende parter. Disse forskrifter kan særlig inneholde bestemmelser for å hindre permanent import fritatt for toll og importavgifter av et antall paller som er større enn det antall som er eller vil bli eksportert.

3. Hver kontraherende part skal bestrebe seg på å gjøre formalitetene så enkle som mulig, og særlig unngå å kreve sikkerhet for toll og importavgifter.

Art. 3

1. Hver kontraherende part skal anvende bestemmelsene i artikkel 2, § 1, i denne konvensjon uten å kreve at det i forbindelse med import eller eksport enten fremskaffes et tolldokument eller stilles sikkerhet for toll og importavgifter for lastepaller som kommer inn under avtaler hvori partene har forpliktet seg.....

I pallekonvensjonens art. 1 bokstav b, er ordet **lastepalle** definert på flg. måte:

”b. betegnelsen lastepalle skal bety en innretning med en plattform hvorpå det kan samles et kvantum varer som danner en enhetslast for transport eller for håndtering eller stabling med mekaniske hjelpemidler. Denne innretning består av to plattformer som er adskilt med bærere, eller

av en enkelt plattform montert på føtter; den totale høyden er redusert til det minimum som er nødvendig for å kunne håndtere pallen med gaffeltrucker og palletrucker; den kan være med eller uten overbygning”.

Definisjonen i konvensjonen må også anvendes i relasjon til § 11 nr. 19.

§ 11 nr. 20 – ventilasjonskanaler mv. ved transport:

“Ventilasjonskanaler av tre brukt i lasterommet, samt bastmatter og annet garneringsmaterieell som føres med i transportmidler og som etter tollvesenets skjønn utelukkende har vært brukt til ventilasjonsformål eller til beskyttelse av gods under transport. Tollfriheten gjelder også når slikt materieell innføres fra godkjent lager for ufortollete varer her i landet hvor varer kan ompakkes, forutsatt at materieellet har vært brukt i forbindelse med innførsel av varer til lageret.”

Tollovkomiteen uttaler på side 93 at bestemmelsen er hentet fra Tollekspertutvalgets forslag, og for så vidt angår garneringsmaterieell, skal den erstatte dagjeldende § 2 sjette ledd, bokstav h, siste punktum.

Bestemmelsen omhandler elementer av tre som skal skaffe luft mellom de lagrede kolli eller beskytte godset under transporten om bord i alle typer transportmidler. Elementer av annet materiale med samme funksjon må også komme inn under tollfritaket.

Ferdige traller mv. som er laget av hensyn til spesielle transportsituasjoner, bør også komme inn under fritaket dersom denne har samme funksjon som de elementene som er nevnt i ordlyden. Her må den teknologiske utvikling hensyntas når tollfritaket skal praktiseres.

Det er et **vilkår** at de angjeldende varer, etter Tollvesenets skjønn, **utelukkende** er brukt til ventilasjonsformål eller til beskyttelse av gods under transport.

Videre er det en forutsetning for tollfriheten at varene har vært brukt i forbindelse med innførsel av varer, eventuelt dersom varene har vært innlagt på tollager, i forbindelse med uttak og fortolling inn til Norge fra tollagret.

§ 11 nr. 21 – bakkeutstyr/undervisningsmaterieell til sivil luftfart:

”Typisk bakkeutstyr og spesielt undervisningsmaterieell som anvendes i forbindelse med sivil luftfart, når innførselen foretas av sivilt luftfartsselskap eller trafikkmyndighet. Tollfriheten gjelder bare så lenge varene nyttes til slikt formål.”

Denne bestemmelse kom inn som ny i 1966, men iflg. Tollovkomiteens uttalelser på side 93 ble den utformet i samsvar med dagjeldende forvaltningspraksis. Bestemmelsen har ikke vært endret siden.

Innledningsvis vises det til den summariske oversikten over de forskjellige toll- og merverdiavgiftsbestemmelser som gjelder for sivil luftfartsvirksomhet mv., som er inntatt ovenfor under kommentarene til tib. § 11 nr. 3.

1. Når det gjelder hvilke varer som er fritatt som **typisk bakkeutstyr**, kan dette for eksempel dreie

seg om spesialbiler for catering, toalettømming, avising og rengjøring av fly, biler for skumlegging av rullebanen i forbindelse med brann, startaggregater, parkeringsutstyr til fly, forskjellige typer prøveutstyr, verkstedsutstyr, trekkstang, mv.

Derimot kan for eksempel en "vanlig landbrukstraktor" brukt som slepetraktor på en flyplass, ikke anses som typisk bakkeutstyr, da den er like anvendelig også innenfor andre transportområder. Dersom slepemateriell eller bagasjetraller er spesielt laget for bruk på flyplasser, vil det kunne gis tollfritak etter bestemmelsen.

Radio og radarutstyr til bruk på flyplassområdet er også fritatt for toll etter denne bestemmelsen.

Spesielt anskaffet sikkerhetsutstyr til brann- og havaritjeneste på flyplasser må også antas å gå inn under begrepet "typisk bakkeutstyr."

Varer som innføres til særskilt bruk for den meteorologiske tjenesten som kreves for å tilgodese de operative behov på en flyplass, vil vanligvis også være typisk bakkeutstyr i denne forbindelsen.

Det er et uttrykkelig vilkår at varene rent faktisk skal brukes i forbindelse med sivil luftfart. Tollfritaket gjelder således kun så lenge varene blir brukt spesifikt etter bestemmelsens formål, og toll skal således betales dersom bruksendring foretas etter innførselen.

Bakkeutstyr til **militære flyplasser** reguleres ikke av bestemmelsen.

2. Det settes også som krav at innførselen foretas av **sivilt luftfartsselskap eller trafikkmyndighet** på området. Ved innførselen må det således være på det rene (for eksempel at kontrakt er inngått) at det er de nevnte aktører som skal motta de angjeldende varer, dersom den formelle importøren ikke er et sivil luftfartsselskap eller trafikkmyndighet.

3. Når det gjelder **undervisningsmaterie** vil dette dreie seg om bl.a. undervisnings- og flytreningsmodeller, plansjer, undervisningsfilm, reservedelskataloger, instruksjonsbøker og simulatorer av forskjellig slag, brukt i undervisningsvirksomheten. Når det gjelder flysimulatorer, er innførsel av slike varer også fritatt etter tib. § 11 nr. 22, men denne bestemmelsen gir i motsetning til § 11 nr. 21 alle typer importører adgang til å innføre slike varer tollfritt, så lenge de skal benyttes i **sivil luftfart**.

§ 11 nr. 22 – luftfartøyer/deler mv. til sivil luftfart:

"Luftfartøyer, deler, tilbehør og utstyr til luftfartøyer, samt flysimulatorer og deler og komponenter til disse til bruk i forbindelse med sivil luftfart. Finansdepartementet treffer nærmere bestemmelser om hvilke varer som skal omfattes av ordningen."

Det vises innledningsvis til den summariske oppstilling over bestemmelser som gjelder sivil luftfart ovenfor under kommentarene til tib. § 11 nr. 3, se spesielt punkt 2.2. i denne forbindelse.

Med **sivil luftfart** menes all annen bruk av luftfartøyer enn militær aktivitet, herunder anvendelse til fritidsformål.

1. Dette tollfritaket var nytt i 1980, og ble utformet på bakgrunn av GATT- avtalen om handel med

sivile fly. Da militær luftfart skal holdes utenfor denne avtalen, vil flysimulatorer innkjøpt til militært bruk, falle utenfor bestemmelsens anvendelsesområde. Dette gjelder selv om sivile trafikkflygere også skulle komme til å anvende simulatoren i undervisningssammenheng.

I St.prp. nr. 25 (1979-80), side 42-43, uttales at flyindustrien i de største industriland, spiller en vesentlig rolle for sysselsettingen og når det gjelder teknisk forskning og utvikling. Utvikling og produksjon av fly krever betydelige investeringer, og tidsperioden mellom de første store investeringer i et flyprosjekt gjøres til inntektene ved salg starter, vil ofte være meget lang.

Begrunnelsen for fritaket var altså hensynet til å opprettholde internasjonal flyindustri med dens høye teknologiske nivå i enkelte land (USA og Frankrike) på det daværende tidspunkt. Mulighetene for å oppnå nasjonale deleproduksjoner var også framme som et moment ved inngåelsen av avtalen.

St. prp. nr. 26 (1979-80) inneholder den formelle begrunnelse for utformingen av tib. § 11 nr. 22, i forbindelse med oppfølgingen av GATT-avtalen på dette området. Det uttales her flg.:

“De kontraherende parter i GATT som tiltrer denne avtale forplikter seg til å gjennomføre tollfrihet fra 1. januar 1980 for følgende varer: Alle sivile fly, motorer til sivile fly, samt alle deler og komponenter til disse motorer, alle andre deler, komponenter og sammensatte deler til sivile fly, flysimulatorer, samt deler og komponenter til disse.

Det er likegyldig om varene brukes som originale deler eller utskiftingsdeler i produksjon, reparasjon, gjenoppbygging, vedlikehold, forandring eller ombygging av sivile fly. Sivile fly er i avtalen definert som alle fly som ikke er militære. For øvrig vil avtalen omfatte alle typer fly. Helikoptre omfattes også av avtalen, Fly innkjøpt av Forsvarets organer faller utenfor avtalen, selv om flyene også nyttes sivilt, for eks. i kystvakts- eller sjøredningstjenesten.”

2. Bestemmelsen i § 11 nr. 22 gir tollfritak for selve **luftfartøyet, deler, tilbehør og utstyr** til dette, samt **flysimulatorer og deler og komponenter til disse**, alt brukt i forbindelse med sivil luftfart.

I medhold av annet punktum i nr. 22 kan det foretas en nærmere detaljregulering av hvilke varer som skal fritas for toll. Tollfritakene på dette området er nå gjennomført i selve tolltariffen for de aktuelle varer.

3. I tillegg til ovennevnte er det innvilget tollfritak med hjemmel i diverse rundskriv fra Toll- og avgiftsdirektoratet (se spesielt rundskrivet av 4. mai 1972 A 43), for innførsel av **reservedeler, fornødenheter, instrumenter mv. til luftfartøyer**. Tollfritaket gjelder når varene innføres av norske eller utenlandske flyselskaper som driver rute- eller charterflyging med gods eller passasjerer på utlandet, og varene er bestemt til å monteres eller brukes om bord i luftfartøyer som i det alt vesentlige blir **benyttet i internasjonal luftfart**. De aktuelle rundskriv er kommentert i eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70 punkt 2.26 og 3.26.

§ 11 nr. 23 – gjeninnførsel i uforandret stand:

“Varer som er fremstilt eller fortollet her i landet og som etter å ha vært utført til utlandet, gjeninnføres i uforandret stand. Er det ved utførselen tilstått tollgodtgjørelse, er tollfriheten betinget av at det utbetalte beløp tilbakebetales. Tollvesenet kan i særlige tilfeller fastsette hvilket beløp som skal tilbakebetales eller frafalle tilbakebetaling.”

1. Bestemmelsen fikk sin nåværende utforming i 1966. Tollovkomiteen uttaler på side 93 at forslaget til tekstutforming har tatt utgangspunkt i forslaget fra Tollekspertutvalget.

Tollovkomiteen foreslo at tollfriheten skulle være betinget av at gjeninnførselen av varen skjedde senest 10 år etter utførselen, samt at importør og eksportør skulle være identiske. I St.prp. nr. 65 (65-66), side 4 (tidligere § 11 nr. 22), uttaler imidlertid Finansdepartementet at tollfri gjeninnførsel bør tillates, uten hensyn til når varen er utført, eller hvem som har utført den. Bestemmelsen setter således ingen frister for når gjeninnførselen skal skje eller krav om samme importør som eksportør, dersom det kan dokumenteres at varen tidligere er fortollet eller produsert i Norge.

Når det gjelder siste punktum i bestemmelsen, uttaler departementet at dette er tilføyd for det tilfelle at importøren ikke kan dokumentere hvor meget som ble utbetalt i tollrefusjon ved utførselen av varen. Videre uttaler departementet at det bør være adgang til å frafalle tilbakebetaling når det dreier seg om helt bagatellmessige beløp.

2. Objektet for tollfritak i bestemmelsen gjelder varer som er **fremstilt i Norge**, eller utenlandske varer som er **tidligere fortollet i Norge**. Med begrepet fortolling menes tollbehandling som innebærer at en vare helt frigjøres fra tollvesenets befatning, jf. toll. § 1 nr. 7.

Videre er det en betingelse at varen gjeninnføres **i uforandret stand**.

Når det gjelder innholdet i dette begrepet, er det tillatt å bruke varen, men den må ikke være endret i form av reparasjon, bearbeiding mv., etter utførselen fra Norge.

Retningsgivende for tolkningen på dette punkt er at dersom reparasjonen eller bearbeidingen av varen er av ubetydelig karakter, vil den fortsatt i det vesentlige fremtre i samme tilstand som ved utførselen, og følgelig må den anses å være i uforandret stand i relasjon til § 11 nr. 23.

3. Som det fremgår ovenfor, er det ikke satt som vilkår at det er den samme importør som var eksportør ved utførselen. Dette krav gjelder imidlertid for merverdiavgiften ved gjeninnførsel av varer, jf. forskrift 12 § 5 andre ledd.

Da det i enkelte tilfeller kan være gått lang tid siden varen ble utført, samt at det ikke er et krav om at eksportør og importør skal være identiske, kan det i praksis by på problemer å få klarlagt om dette er en norskprodusert eller en tidligere fortollet vare i retur. Videre kan det være problematisk å få klarlagt om det tidligere er utbetalt tollrefusjon ved utførselen fra Norge i forhold til en importør som ikke er identisk med eksportøren.

For å få dokumentert om det foreligger gjeninnførsel av en norsk eller tidligere fortollet vare, krever derfor Tollvesenet som hovedregel at det framlegges dokumentasjon i form av en utførselsdeklarasjon ved gjeninnførselen. Tollovforskriften punkt 5.10.3.1, siste ledd, gir her vedkommende importør adgang til å skaffe seg det avgjørende bevis i denne forbindelse, på utførselstidspunktet for varen.

De fleste tilfeller av gjeninnførsel gjelder varer som har vært i utlandet for **reparasjon** eller **bearbeiding**. I slike tilfeller foreligger ikke gjeninnførsel i uforandret stand, men det er under enhver omstendighet adgang til å foreta tollnedsettelse i medhold av spesialbestemmelsene i tib. § 17. Se kommentarer til denne bestemmelse i eget kommentarhefte om tib. §§ 16 – 24.

§ 11 nr. 24 – varer ødelagt før fortolling:

”Varer som ødelegges ved en ulykkelig hendelse mens de er i tollvesenets besittelse, under utlevering fra tollvesenet, under forsendelse i ufortollet stand, under tollkontroll eller mens de ligger på godkjent lager for ufortollede varer eller som er blitt skadet eller bedervet før de er utlevert vareeieren til fri rådighet uten at skaden eller bedervelsen skyldes vareeieren. Tollfriheten er betinget av at varene på vareeierens kostnad tilintetgjøres under kontroll av tollvesenet eller annen offentlig myndighet.”

Bestemmelsens nåværende ordlyd ble utformet av Tollovskomiteen, jf. kommentarene på side 93, hvor det angis at den skal samsvare med Tollekspertutvalgets forslag, samt dagjeldende forvaltningspraksis.

At det skal gis tollfritak for varer som er ødelagt i de situasjoner som er nevnt i første punkt i bestemmelsen, antas å være begrunnet i at det er urimelig å forlange at toll blir betalt dersom det er lett kontrollerbart at ødeleggelsen har skjedd før varen er frigitt for forbruk i Norge. Tollvesenet har i de nevnte tilfelle god kontroll med hvor varen er, og kan ta stikkprøvekontroller på riktigheten av fremsatte anførsler. Skyldes skaden mv. vareeieren selv, skal varen fortolles.

Tollfriheten er betinget av at varen tilintetgjøres på vareeierens kostnad, under kontroll av Tollvesenet eller annen offentlig myndighet. Tilsvarende regler om tilintetgjørelse for å oppnå en rettighet overfor Tollvesenet, finnes i **tib. §§ 15 og 22**.

Sistnevnte bestemmelser angår imidlertid situasjoner hvor varen ikke kan **gjenutføres** etter at den har vært innført til norsk tollområde, enten i forbindelse med en midlertidig innførsel etter reglene i tib. §§ 13 og 14, eller hvor det er oppdaget mangler ved varen etter at den er fortollet.

For fullstendighets skyld vises det også til tollnedsettelsesregelen i **tib. § 16** i tilsvarende tilfeller.

§ 11 nr. 25 – petroleumsprodukter og varer fra fangst og fiske:

”Varer som stammer fra fangst og fiske på havet eller ubebodde strekninger i polaregnene, petroleumsprodukter fra norsk del av kontinentalsokkelen, når varene innføres direkte fra disse steder.”

1. Bestemmelsen ble overført fra tidligere § 4 første ledd, ved endringen i 1966.

Tidligere tib. § 4 første ledd, hadde flg. ordlyd:

“Varer som er falt på havet eller på ubebodde strekninger i polaregnene og derfra direkte innføres, anses som innenlandske varer, falt på det sted hvortil de innføres.”

Denne bestemmelsen ble kommentert på flg. måte i St.prp. nr. 1 i 1930:

“Til departementet er i den senere tid innkommet andragender fra hvalfangerselskaper om tollfri innførsel av hermetisk nedlagt hvalkjøtt og andre produkter av hvalkjøtt, som er tilvirket om bord i kokeriskib på fangstfelt i Sydishavet hvorfra varene tas direkte hjem.

Sådanne andragender er hittil blitt avslått, da det etter forarbeiderne til ovennevnte bestemmelse må antas at uttrykket “falt på havet” osv. er ment å skulle omfatte kun naturprodukter, som hjemføres i ubearbeidet stand, således at varer, som i større eller mindre utstrekning er blitt foredlet, ikke kan forutsettes å komme inn under bestemmelsen, men må stille i klasse med andre varer, som innføres hertil landet.”

Tollovkomiteen uttaler på side 93 at någjeldende bestemmelse skal erstatte tidligere § 4 første ledd, og at dette må oppfattes slik at det ikke fra komiteens side er ment å gjøres noen realitetsendringer i forhold til dagjeldende materielle rettstilstand på området.

Setningen ”*petroleumsprodukter fra norsk del av kontinentalsokkelen,*” ble tilføyd ved endringen i 1987, jf. St.prp. nr. 1 (87-88) side 10, hvor det uttales flg. om begrunnelsen for endringen:

”Gjeldende bestemmelser hjemler ikke tollfrihet ved innførsel av råolje/gass fra norsk del av kontinentalsokkelen som faller utenfor territorialgrensen. Toll- og avgiftsdirektoratet mener derfor det bør etableres en hjemmel til tollfrihet for petroleumsprodukter fra norsk del av kontinentalsokkelen. Det vises i denne forbindelse til at i følge kongelig resolusjon av 9. april 1965, § 53, anses petroleumsprodukter utvunnet på den del av kontinentalsokkelen som er underlagt norsk overhøyhet som utvunnet i Norge.”

Som det fremgår av nevnte sitat, forutsettes det at innførsel av **petroleumsprodukter** til norsk tollområde i prinsippet vil være tollpliktig selv om det kommer fra norsk del av kontinentalsokkelen, jf. tib. §§ 1 og 2.

2. Når det gjelder **varer som stammer fra fangst og fiske**, må det følgelig på samme måte som for de nevnte petroleumsprodukter forutsettes en prinsipiell tollplikt i medhold av tib. §§ 1 og 2, når slike varer innføres til Norge, selv om det er norske fartøyer som har vært på fangstfeltet, og innfører varene direkte til norsk tollområde om bord i fartøyet. Et særskilt tollfritak som tib. § 11 nr. 25, forutsettes derfor retsteknisk å være nødvendig for at **norske** fiskefartøyer skal kunne oppnå tollfritak på de angjeldende varer ved hjemkomsten fra fiskefeltet.

3. Når det gjelder **begrepet innførsel** har forvaltningspraksis lagt til grunn at dette gjelder handlinger hvor en vare bringes fysisk til norsk tollområde. Dette fremgår forutsetningsvis av toll. § 29 første ledd.

Bestemmelsen setter også som betingelse at varene **innføres direkte fra disse steder**. Utgangspunktet er følgelig at fangst- eller fiskefartøyet selv må levere sine varer direkte på norsk tollområde, det vil si det norske mottak.

Dette innebærer bl.a. at det ikke er adgang til innførsel via andre lands territorialområder eller via andre transportobjekter. En omlasting på annet lands territorium for videretransport til lands eller vanns til Norge, vil medføre at tollfritaket ikke kan innvilges. At fangsten eventuelt beholder sin norske opprinnelse etter gjeldende opprinnelsesregler, har her ingen betydning for tolkningen av tib. § 11 nr. 25.

I følge ordlyden må fangsten mv. stamme fra havet eller ubebodde strekninger i polaregnene. Dette innebærer at bestemmelsen omfatter fiske og fangst som stammer fra begge polområdene, og bl.a. Svalbard og Jan Mayen. Tib. § 11 nr. 25 og nr. 27 utfyller således hverandre i denne relasjon, slik at det gis prinsipielle tollfritak for både naturprodukter (råvarer) og bearbeidede produkter som stammer fra virksomhetsutøvelse på Svalbard og Jan Mayen, i forbindelse med innførsel av varer til norsk tollområde.

4. Det er **naturprodukter** som er tollfrie etter denne bestemmelse, og bearbeiding av varen før

innførselen til Norge er således ikke tillatt. I denne forbindelse vises det til uttalelsene ovenfor som er referert fra St. prp. nr. 1 i 1930.

Når det eksempelvis gjelder fisk, vil tollfriheten fortsatt gjelde dersom det kun er foretatt en behandling som har til hensikt å bevare fisken i rund tilstand til man kommer til land. Nedfrysing, sløying og salting for å bevare fiskens kvalitet best mulig til den ankommer mottaket i Norge, kan således godtas.

Sløying innebærer etter tradisjonell oppfatning, at man tar ut innvoller, lever og rogn, samt skiller hodet fra den øvrige del av fisken. Oppbevaring i saltet eller nedfrost tilstand av de bestanddeler av fisken som da fremkommer, kan godtas uten at varen mister sin karakter av naturprodukt etter bestemmelsen. Dersom eksempelvis tunga skjæres ut fra fiskehodet, vil det fremkomme et selvstendig produkt bestemt for detaljsalg i butikken, og dette er da et bearbeidet produkt i relasjon til angjeldende bestemmelse.

Flekkes fisken for å saltes til klippfisk om bord, så har man begynt med klippfiskproduksjonen før fisken leveres i Norge. Fileteres fisken vil den også være bearbeidet. De avgjørelser som foreligger etter tidligere lovgivning, se den nevnte St.prp. nr. 1 fra 1930, går i hovedsak på spørsmålet om det skal brukes en særskilt kongelig resolusjon for å oppnå et tollfritak for slike bearbeidede produkter, da tidligere tib. § 4 første ledd, ikke var anvendelig.

5. Bestemmelsen har både i dag og etter tidligere oppfatning, vært tolket slik at den også gir tollfritak for **utenlandske fartøyer** som ankommer Norge for direkte levering av naturprodukter i ubearbeidet stand fra fiske og fangst fra de aktuelle områder.

§ 11 nr. 26 – varer direkte til Svalbard eller Jan Mayen:

”Varer som innføres direkte til Svalbard eller Jan Mayen.”

Bestemmelsen er overført med samme ordlyd fra tidligere tib. § 4 andre ledd, i 1966, og må ses i sammenheng med tib. § 2 nr. 4 og § 11 nr. 27.

1. Svalbardområdet er rettslig regulert gjennom Svalbardtraktaten av 9. februar 1920, og lov om Svalbard av 17. juli 1925 nr. 11. I lovens § 1 er det angitt hva som tilhører det geografiske området Svalbard.

I § 2 uttales det at *”norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Svalbard når ikke annet er fastsatt. Andre lovbestemmelser gjelder ikke for Svalbard, uten når det er særskilt fastsatt.”*

Når det gjelder **Jan Mayen** er denne øy regulert ved lov om Jan Mayen av 27. februar 1930 nr. 2, hvor § 2 har flg. ordlyd:

”Norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Jan Mayen. I hvilken utstrekning andre lover skal gjelde, bestemmes av Kongen. I disse lover og i lovgivningen om rettspleien kan Kongen foreta endringer, når de stedlige forhold måtte gjøre det påkrevet.”

2. Når det gjelder Svalbard og Jan Mayen **tollmessige stilling**, har Norge benyttet seg av Protokoll 40 og unntatt Svalbardområdet ved EØS-loven av 27. november 1992 nr. 109 § 6. Dette innebærer at produkter fra disse områder bl.a. ikke kan oppnå EØS opprinnelse, og derved oppnå preferansetollbehandling etter avtalen ved direkte overførsel til EØS - området. Svalbard anses også som tredjeland i forhold til reglene om **veterinærkontroll**.

Det er ikke fastsatt særskilt at norsk tollavgivning generelt skal gjelde på Svalbard og Jan Mayen. Av dette følger at det i forhold til tib. §§ 1 og 2 ikke er tollplikt på varer som innføres til disse områder, da Svalbard og Jan Mayen ikke inngår i hva som omfattes av begrepet norsk tollområde, jf. toll. § 1 nr. 1. Bestemmelsen i tib. § 11 nr. 26, som angir fritak for det som **direkte innføres til** Svalbard og Jan Mayen, synes derfor å være overflødig.

Når det gjelder bestemmelsen i tib. § 2 nr. 4, sidestiller denne i prinsippet disse landområder med det som for øvrig gjelder for det tollmessige utland, når man ser bort fra særregelen i § 11 nr. 27, jf. kommentarene nedenfor til denne bestemmelse.

Selv om Norge iflg. Svalbardtraktatens art. 1 har ”*den fulle og uinnskrenkede høihetsrett over Spitsbergenøgruppen,*” er det kun ved unntaket i tib. § 11 nr. 27 gitt et begrenset tollfritak ved innførsel av bearbejdede varer fra disse landområder.

Det vises for øvrig også i denne sammenheng til tib. § 11 nr. 25 som er generell for **naturprodukter** fra alle såkalte ubebodde strekninger i polaregnene, herunder Svalbard og Jan Mayen.

§ 11 nr. 27 – varer innført fra Svalbard eller Jan Mayen:

” Varer som overføres fra Svalbard eller Jan Mayen og som er produkter av virksomhet på disse steder med tilhørende farvann.”

Denne bestemmelse erstattet tidligere likelydende ordlyd i § 4 fjerde ledd i 1966, og bestemmelsen har siden ikke vært endret.

1. Det som er fritatt etter bestemmelsen er **produkter av virksomhet** som drives på disse geografiske områder, herunder tilhørende farvann (havområder).

Ordlyden fastsetter ikke noen begrensninger i forhold til hvem som utøver slik virksomhet på Svalbard, og bestemmelsen omfatter derfor produkter både fra norske og utenlandske aktører. Det fremgår av bestemmelsens intensjon og forarbeider at angjeldende produkter må være produsert av **råvarer fra området**, for eksempel kull, skinn, fisk, kjøtt fra ville dyr, mv. Varer som er produsert på basis av innsatsvarer med annen opprinnelse, er således ikke tollfrie etter denne bestemmelse.

Det må således være opp til den enkelte importør å framlegge tilstrekkelig dokumentasjon på at både råvarene og ferdigvarene har sin opprinnelse på øygruppene. I og med at Svalbard er unntatt fra EØS- avtalen, kan produkter fra øygruppen ikke oppnå EØS-opprinnelse ved direkte overførsel til EØS-området.

2. Dersom varer er sendt fra Norge til Svalbard for reparasjon og bearbeiding (for eksempel tekstiler), vil det vanligvis være reglene i tib. § 17 nr. 1 og 2, som anvendes ved gjeninnførselen til Norge. Med ikrafttredelse fra 1. februar 2002, har imidlertid Toll- og avgiftsdirektoratet, med hjemmel i tib § 17 nr. 6, utferdiget forskrift av 14. januar 2002 nr. 51 om **tollfritak** ved gjeninnførsel av norske eller tidligere fortollede varer etter reparasjon eller bearbeiding på Svalbard. Det vises i denne forbindelse til St. meld. nr. 9 (1999 – 2000) og Innst.S. nr. 196 (1999-2000).

3. Som det fremgår av ordlyden er det et krav at produktene er fremkommet som ledd i **næringsvirksomhet**.

Varer som stammer fra utøvelse av hobbyaktiviteter på Svalbard og Jan Mayen, vil falle utenfor bestemmelsen. Her vil for eksempel reisegodsforskriftens regler, bestemmelsene i tib. § 11 nr. 14 bokstav d, samt flyttegodsbestemmelsen i tib. § 11 nr. 12, kunne gi tollfritak dersom de øvrige vilkår i de respektive regelverk er oppfylt ved ankomst norsk tollområde.

§ 11 nr. 28 – gaver mv. for krigsfanger:

”Gaver og understøttelser in natura som er bestemt for krigsfanger.”

Bestemmelsen kom inn i tolltariffen i 1908, jfr. Haag-konvensjonen om landkrigens lover og sedvaner av 18. oktober 1907, som i bilagets art. 16 bestemmer at gaver og understøttelser in natura som er bestemt for krigsfanger skal være fri for toll og andre avgifter.

Regelen ble i 1966 overført med den samme ordlyd til § 11 nr. 28, fra tidligere innledende bestemmelser § 2 sjette ledd, bokstav i.

§ 11 nr. 29 – varer innført av grensebefolkningen:

”Varer som innføres av grensebefolkningen i den utstrekning Kongen bestemmer.”

1. Regelen på området fikk en helt ny utforming i 1966, da det i tidligere tib. § 3 var fastsatt relativt detaljerte bestemmelser for grensehandelen.

Tollovkomiteen gjennomgår bakgrunnen for regelen på side 93, og uttaler bl.a. flg.:

”På bakgrunn av den rivende utvikling vi siden 1934 har hatt både i veibygging og kommunikasjonene ellers skulle det være tilstrekkelig med en fullmakt for Kongen til å treffe særlige bestemmelser, hvis dette skulle vise seg nødvendig eller ønskelig.”

Myndigheten etter bestemmelsen ble videredelegert fra Finansdepartementet til Toll- og avgiftsdirektoratet ved brev av 28. desember 1966. Finansdepartementet har selv foretatt en nærmere forskriftsregulering med hjemmel i fullmakten ved den såkalte **grenseboerforskriften av 8. november 1972 nr. 4**.

2. Etter forskriften § 1 nr. 1 kan jord- og skogbrukere som har fast bopel eller driver jord- og skogbruksvirksomhet fra driftssted i norsk grensekommune til Sverige eller Finland, og samtidig utøver en del av angjeldende drift i finske eller svenske grensekommuner på den andre siden av grensen, tollfritt innføre bl.a. **avlinger, naturgjødsel og skogsvirke**.

En jordbruker kan altså innføre korn, skogvirke, mv. dersom dette skriver seg fra en virksomhet han driver på begge sider av grensen i grensekommunene til Sverige eller Finland.

Videre fritas i oppregningen **gårdsprodukter til eget behov**. Dette omfatter produkter som produseres på den andre siden av grensen (egg, kjøtt, poteter, mv.), og som er begrenset til mengder som den næringsdrivende og hans familie selv skal bruke i egen husholdning.

Videre framgår det av § 1 nr. 2 og 3 at **dyr, maskiner og redskaper** som er nødvendig for utøvelsen av næringsvirksomheten og som brukes i denne, kan overføres fram og tilbake over grensen tollfritt.

3. Etter forskriften § 2 gjelder tollfritaket også for de **svenske og finske næringsdrivende** som driver tilsvarende virksomhet i grensekommunene, og som også utøver virksomhet i Norge. Reglene for driftsmidler som innføres til Norge i medhold av forskriftens § 1 nr. 1 og 2, gjelder tilsvarende også for den utenlandske (finske og svenske) næringsdrivende.

Etter at Sverige og Finland har gått inn i EU, vil det være EU's regler i forhold til tredjeland, som tilsvarende vil komme til anvendelse ved innførsel til Sverige og Finland.

4. Når det gjelder forskriften § 3 skal norske, svenske og finske **grenseboere**, som driver slik virksomhet som nevnt i §§ 1 og 2, ikke svare toll ved innførsel av varer til husbehov som er gjeninnført/skal gjenutføres etter **reparasjon og/eller bearbeiding i de respektive land**.

Reparasjonen og bearbeidingen kan også skje **utenfor** grensekommunenes geografiske område i vedkommende land.

Varer til husbehov omfatter også vanlig løseøre og innbo til personlig bruk.

Særregelen innebærer således fullt tollfritak for de angjeldende norske jordbrukere og skogbrukere (ikke vanlige reisende), i motsetning til hva reglene i tib. § 17 nr. 1 og 2 vil medføre.

I § 4 er det konkret angitt hvilke kommuner som anses som grensekommuner i forskriftens forstand.

5. I den grad det er aktuelt å gi tollfritak ved innførsel av landbruksvarer, er § 11 nr. 29 en spesialregel for de aktuelle næringsdrivende i forhold til det regelverk som er utformet med hjemmel i tib. § 5.

§ 11 nr. 30 – innsatsvarer ved bygging mv. av skip:

”Innsatsvarer som innføres og nyttes av innenlandske verksteder ved bygging, ombygging og reparasjoner av skip over 50 tonnasjeenheter/registertonn brutto, etter Finansdepartementets nærmere bestemmelser.”

Bestemmelsen ble vedtatt i 1987, jf. St.prp. nr. 1 (1987-88), side 10 flg.

Innenlandske verksteder ble tidligere tilstått tollrefusjon etter Tollvesenets nærmere bestemmelser, ved bygging, ombygging og reparasjon av fartøyer. Tollrefusjonen ble avvirket i 1987, og § 11 nr. 30 ble innført som erstatning for den tidligere ordningen. Hensikten var iflg. den nevnte proposisjon, å skape balanse i konkurransen mellom importerte skip og skip bygget ved verksteder her i landet, samt å lette Tollvesenets arbeide med tollrefusjoner.

Bestemmelsen forutsetter en nærmere forskriftsregulering, og iflg forarbeidene skulle det foretas en begrensning av vareomfanget. Slike bestemmelser er ikke utferdiget, og § 11 nr. 30 har derfor aldri vært anvendt som hjemmel for tollfritak.

§ 11 nr. 31 – varer til vitenskapelig bruk:

”Varer som innføres til vitenskapelig bruk av universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, høyskolene og Meteorologisk institutt og dens stasjoner, etter Finansdepartementets nærmere bestemmelser.”

1. Bestemmelsen var ny i 1990, jf. St.prp. nr. 1 (1990-1991), side 8-9.

Begrunnelsen for den nye bestemmelsen var å videreføre tollfritaket i de tidligere universitetslover som ble erstattet av en ny lov i 1989, og som ikke inneholder et slikt tollfritak. (Se någjeldende universitetslov av 12. mai 1995 nr. 22).

I tillegg ble Meteorologisk institutt og dens underliggende stasjoner også innvilget tollfritak.

I den nevnte proposisjon uttales at det er ønskelig å likestille offentlige og private høyskoler når det gjelder tollfritak for angjeldende utstyr. Når det gjelder private høyskoler, angir lov av 11. juli 1986 nr. 53 § 16, at disse skal få tilbakebetalt *”innførselsavgifter som er betalt for ting som er skaffet til vitenskapelig bruk”*. Dette gjelder også toll.

2. Fullmakten i § 11 nr. 31 er ikke formelt delegert, men Tollvesenet har praktisert bestemmelsen etter sin ordlyd. Det er tilstrekkelig at det er en vare som innføres, og at den skal brukes til det angitte formål, **vitenskapelig bruk**.

Det er landets universiteter, høyskoler og institusjoner, som formelt og administrativt er en del av **universitets- og høyskolesystemet** samt **Meteorologisk institutt**, som kan innvilges tollfritak etter bestemmelsen. Av denne grunn er for eksempel enkelte forskningsinstitutter ikke gitt tollfritak.

3. Videre må det i denne sammenheng nevnes at vedlegg D til overenskomst av 22. november 1950 om import av materiell av utdannende, vitenskapelig og kulturell art, (Unesco - overenskomsten), inntatt i Norges Traktater, traktat nr. 540, også gjelder på dette området.

Vedlegg D gjelder **vitenskapelige instrumenter og apparater**, utelukkende bestemt for undervisning eller for ren forskning. Det er de samme importører som kan oppnå fritak etter Unesco - overenskomsten som etter tib. § 11 nr. 31.

Overenskomsten forutsetter imidlertid i motsetning til tib. § 11 nr. 31, at varene i seg selv må kunne karakteriseres som vitenskapelige instrumenter eller apparater som skal brukes til undervisning eller ren forskning.

Sender av deler og tilbehør som er nødvendig for at et vitenskapelig instrument eller apparat skal bli komplett til angitt bruk, må også innrømmes tollfrihet. Tib. § 11 nr. 31 har på dette punkt et videre anvendelsesområde enn Unesco-overenskomsten, da også varer som ikke kan anses som **typiske** vitenskapelige instrumenter og apparater, kan importeres tollfritt.

Unesco-overenskomsten er i sin helhet kommentert i eget kommentarhefte om tib. § 12 og mval. § 70 punkt 4.17.

§ 11 nr. 32 – utskiftbare former og maskinverktøy:

”En stk (sett) av hver type eller størrelse av utskiftbare former eller utskiftbart maskinverktøy som er bestilt sammen med, fortollet sammen med og tydelig bestemt for maskiner som kan innføres tollfritt. Formene og verktøyet kan da tariffes i samme posisjon som vedkommende maskin og innføres tollfritt sammen med den.

Med maskiner forstås her alle maskiner, maskinanlegg, utstyr, apparater eller redskaper som er nevnt under posisjonene i kapittel 84 eller 85 i tolltariffen.”

Bestemmelsen ble vedtatt i 1999, jf. St. prp. nr. 1 (1999-2000) side 109-110, som gir en begrunnelse for den nye regelen. I forbindelse med at tollfritak hjemlet i diverse anmerkninger i tolltariffen ble avvirket ved årsskiftet 1999/2000, ble det laget en ny formell regel i tolltariffens innledende bestemmelser for utskiftbare former og maskinverktøy.

Tollfritaket gjelder **utskiftbare former og maskinverktøy** som er bestilt, tydelig bestemt for og fortolles sammen med, **maskiner** som kan innføres tollfritt. Tarifferingen av en enhet av hver type kan da foretas i samme posisjon som vedkommende maskin, og innføres tollfritt sammen med den.

I siste ledd, som ble vedtatt i 2000, er det gitt en definisjon av hva som anses som maskiner i denne relasjon.

§ 11 nr. 33 – landbruksvarer til teknisk bruk:

”Landbruksvarer som anvendes til teknisk bruk. Departementet kan gi forskrifter om vilkår for fritak.”

1. Bestemmelsen ble vedtatt i 2000, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001), side 93.

Bakgrunnen for regelen finnes i St.prp. nr. 1 (1999-2000), side 109, hvor det blir redegjort for avviklingen av ordningen med administrative tollnedsettelse for **industrivarer**.

Ordningen med administrative tollnedsettelse for **landbruksvarer som nyttes til såkalt teknisk bruk**, skulle imidlertid videreføres.

Tidligere var ordningen med å innvilge tollnedsettelse for de angjeldende landbruksvarer hjemlet i tib. § 12 første ledd, første punktum, og var delegert til Toll- og avgiftsdirektoratet. Vilåårene for tollnedsettelse var meget kompliserte, og Finansdepartementet vedtok derfor at det var et tilstrekkelig vilkåå at varen ble nyttet til såkalt teknisk bruk.

2. For å forbedre tilgjengeligheten og oversikten i regelverket, ble det i St.prp. nr. 1 (2000-2001) foreslått en særskilt fullmaktshjemmel på dette området. Forskriftskompetansen etter bestemmelsen er delegert til Toll- og avgiftsdirektoratet, som har utferdiget forskrifter om tollfritak for landbruksvarer som innføres til teknisk bruk av **13. desember 2000 nr. 1252**.

Det gis tollfritak etter forskriften dersom importert vare går inn under begrepet **landbruksvare**, slik dette er definert i § 1 første ledd.

Videre er det et krav om at varen skal anvendes til **teknisk bruk**.

Dette begrep er definert slik i forskriftens § 1, andre ledd:

”Med teknisk bruk menes fremstilling av varer under tolltariffens kapittel 25-97 (industrivarer), unntatt fremstilling av varer under tollposisjonene 35.01, 35.02 og 35.05.

Etter § 2 er det videre et vilkåå at det er søkt og fått innvilget tollfritak **før innførsel** av varen finner sted. Tollfritaket innvilges av lokalforvaltningen hvor søkeren er registrert hjemmehørende, for et tidsrom av maksimalt 5 år.

Etter forskriften § 4 kan innvilget tollfritak trekkes tilbake dersom Stortinget endrer forutsetningene for fritaket, eller dersom vedkommende overtrer de vilkåå som for øvrig gjelder ved innførsel av varen. I tillegg til de vilkåå som fremgår av den nevnte forskrift, vil dette vilkåå også omfatte de generelle plikter som påligger importører av varer etter tollovgivningen, herunder at de etterlever restriksjoner og forbud som fremgår av annen lovgivning.

Det vises for øvrig i denne forbindelse til rundskriv til Tollvesenet av 15. desember 2000 (jnr. 2000/3299).